

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
(ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΝΟΛΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ)

ΠΛΑΤΩΝΟΣ
ΙΠΠΙΑΣ ΜΕΙΖΩΝ

μετάφραση
ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΑΡΟΥΖΟΥ
Ι. Θ. ΚΑΚΡΙΑΗ

ΙΠΠΙΑΣ ΜΕΙΖΩΝ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
1973

Πρόλογος ΣΩ. Ἄ, ὁ Ἴππίας ὁ ὄμορφος καὶ σοφός! Πάει καὶ ἀρχὴ τῆς καιρὸς πολὺς πού ἔχεις νὰ μᾶς ἔρθῃς στὴν Ἀθήνα! συζήτησης. **ΙΠ.** Μὰ δὲν ἀδειάζω, Σωκράτη! Ἡ Ἥλιδα, ὅταν ἔχη νὰ κανονίσῃ ἓνα ζήτημα μὲ κάποιαν ἄλλη πολιτεία, σὲ μένα πρῶτον ἔρχεται πάντα καὶ ἐμένα προτιμάει γιὰ πρεσβευτή, γιὰτὶ ἔχει τὴ γνώμη πὼς εἶμαι ὁ πιὸ ἱκανὸς νὰ κρίνω καὶ νὰ μεταφέρω τοὺς λόγους, ὅσοι τυχὸν λέγονται ἀπὸ τὴ μιὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη πολιτεία. Ἔτσι, πῆγα πολλὰς φορὲς καὶ σὲ ἄλλες πολιτείες πρεσβευτής, τίς περισσότερες ὅμως καὶ γιὰ τὰ περισσότερα καὶ σπουδαιότερα ζητήματα στὴ Λακεδαιμόνα. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος – γιὰ ν' ἀπαντήσω στὴν ἀπορία σου – πού δὲν ἔρχομαι συχνὰ σὲ τοῦτα ἐδῶ τὰ μέρη.

ΣΩ. Αὐτὸ θὰ πῆ, Ἴππία, νὰ εἶναι κανεὶς ἀληθινὰ σοφὸς καὶ ὀλοκληρωμένος ἄνθρωπος! Γιατὶ ἔχει μόνον στὴν ἰδιωτικὴ σου ζωὴ εἶσαι ἱκανὸς, παίρνοντας πολλὰ χρήματα ἀπὸ τοὺς νέους, νὰ τοὺς δίνῃς περισσότερη ὠφέλεια ἀπὸ ὅση παίρνεις, ἀλλὰ καὶ στὴ δημόσια εἶσαι ἱκανὸς νὰ κάνῃς καλὸ στὴν πολιτεία σου, ὅπως ταιριάζει σ' ἓνα ἄνθρωπο πού χαίρεται τὴν τιμὴ τοῦ κόσμου καὶ δὲν τὸν παραπετοῦν. Ποιὸς ὅμως εἶναι ὁ λόγος, Ἴππία, πού οἱ παλιοὶ ἐκεῖνοι, ὅσοι ἔβγαλαν ὄνομα μεγάλο γιὰ τὴ σοφία τους, ὁ Πιττακὸς καὶ ὁ Βίας καὶ ὁ κύκλος τοῦ Θαλῆ τοῦ Μιλήσιου, ἀκόμα καὶ οἱ ὑστερώτεροι ὡς τὸν Ἀναξαγόρα – ὅτι εἶτε ὅλοι εἶτε οἱ περισσότεροὶ τους παρουσιάζονται νὰ κρατιοῦνται μακριὰ ἀπὸ τὴν πολιτικὴ;

ΙΠ. Γιὰ ποιὸν ἄλλο λόγο νομίζεις, Σωκράτη, ἂν ἔχει γιὰτὶ δὲν εἶχαν τὴ δύναμη οὔτε τὴν ἱκανότητα νὰ φτάσῃ τὸ μυαλό τους καὶ γιὰ τὰ δύο μαζί, τόσο γιὰ τὰ κοινὰ ὅσο καὶ γιὰ τὰ ἰδιωτικά;

ΣΩ. Γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Δία, πρέπει λοιπὸν νὰ ποῦμε πῶς, ὅπως οἱ ἄλλες τέχνες ἔχουν προκόψει καὶ δίπλα στοὺς τωρινούς τεχνίτες οἱ παλιοὶ δὲν ἀξίζουν καὶ πολλὰ πράγματα, τὸ ἴδιο καὶ ἡ

δική σας τέχνη, τῶν σοφιστῶν, ἔχει προκόψει καὶ πὼς οἱ ἀρχαῖοι σοφοὶ μπροστὰ σὲ σᾶς δὲν ἀξίζουν καὶ πολλὰ πράγματα;

III. Πολὺ σωστὰ μιλεῖς.

ΣΩ. Ὡστε, ἂν τώρα, Ἴππία, ὁ Βίας ξαναγύριζε στὴ ζωὴ ἀνάμεσά μας, ὁ κόσμος, ἂν τὸν σύγκρινε μὲ σᾶς, θὰ ἔβαζε μαζί του τὰ γέλια, τὸ ἴδιο ὅπως λένε οἱ ἀνδριαντοποιοὶ γιὰ τὸν Δαίδαλο πῶς, ἂν ζοῦσε τώρα καὶ ἔκανε ἔργα σὰν αὐτὰ ποὺ τὸν δόξασαν, ὁ κόσμος θὰ γελοῦσε μὲ τὴν καρδιά του μαζί του.

III. Ἔτσι εἶναι, Σωκράτη, ὅπως τὰ λές. Ἐγὼ ὅμως συνηθίζω τοὺς παλιούς καὶ ὄσους ἔζησαν πιὸ μπροστὰ ἀπὸ μᾶς νὰ τοὺς παινεύω καὶ πιὸ πολὺ ἀπὸ τοὺς τωρινούς· ἔτσι φυλάγομαι ἀπὸ τὸ φθόνον τῶν ζωντανῶν καὶ δὲν ἔχω νὰ φοβᾶμαι τὴν ὀργὴ τῶν νεκρῶν.

ΣΩ. Καλὰ κάνεις, Ἴππία, ποὺ τὰ συλλογιέσαι καὶ τὰ λογαριάζεις ἔτσι· αὐτὴ τὴ γνώμη ἔχω. Μπορῶ ἀκόμα καὶ νὰ σοῦ ἔρθω μάρτυρας πὼς λές ἀλήθεια καὶ πὼς ἡ τέχνη σας πραγματικά ἔχει προκόψει τόσο, ὥστε νὰ μπορῆ, δίπλα στὰ ἰδιωτικά, νὰ καταγίνεται καὶ μὲ τὰ δημόσια πράγματα. Ἄς πάρουμε γιὰ παράδειγμα τὸν Γοργία, τὸν Λεοντίνο σοφιστῆ: Ἦρθε ἐδῶ πρεσβευτὴς ἀπὸ τὸν τόπο του γιὰ δημόσια ζητήματα, γιὰτὶ πίστευαν πὼς εἶναι ὁ πιὸ ἱκανὸς ἀπὸ τοὺς Λεοντίνους νὰ καταγίνεται μὲ τὰ πολιτικά, καὶ ὄχι μόνο μιλώντας μπροστὰ στὸν ἀθηναϊκὸ δῆμο ἔδωσε τὴν ἐντύπωση πὼς μίλησε θαυμάσια, ἀλλὰ καὶ ὡς ἰδιώτης ἔκανε ὁμιλίες στὸ κοινὸ καὶ πλησιάζοντας τοὺς νέους ἔβγαλε χρήματα πολλὰ ἀπὸ αὐτὴν ἐδῶ τὴν πόλη. Ἡ, ἂν προτιμᾶς, ὁ φίλος μας ὁ Πρῶδικος ποὺ ξέρουμε ἦρθε καὶ ἄλλοτε πολλὰ φορὲς μὲ δημόσια ἀποστολή, καὶ τώρα τελευταῖα, φτάνοντας ἀπὸ τὴν Τζιά μὲ δημόσια ἀποστολή, ὄχι μόνο μίλησε στὴ βουλή μὲ πολλὴ ἐπιτυχία, ἀλλὰ καὶ ὡς ἰδιώτης ἔκανε ὁμιλίες στὸ κοινὸ καὶ πλησιάζοντας τοὺς νέους κέρδισε χρήματα ὅσα δὲν φαντάζεσαι. Ἀπὸ ἐκείνους ὅμως τοὺς παλιούς κανένας ποτὲ δὲν ἐνόμισε πὼς ἔπρεπε νὰ πάρη χρήματα γιὰ τὸν κόπο του οὔτε νὰ κἀνῃ ὁμιλίες στὸ κοινὸ, γιὰ νὰ δείξῃ τὴ σοφία του μπροστὰ σὲ κάθε λογῆς ἀνθρώπους· τόση ἀφέλεια εἶχαν καὶ τόσο δὲν εἶχαν καταλάβει πὼς τὰ χρήματα ἔχουν ἀξία μεγάλη. Ἀντίθετα, ἀπὸ τούτους ποὺ εἴπαμε τόσο ὁ ἓνας ὅσο καὶ ὁ ἄλλος ἔβγαλαν ἀπὸ τὴ σοφία τους περισσότερα χρήματα ἀπὸ ὅ,τι ἄλλος

τεχνίτης ἀπὸ ὅποιαδήποτε τέχνη· καὶ ἀκόμα πιὸ πρὶν ἀπὸ αὐτοὺς ὁ Πρωταγόρας.

III. Ἐ λοιπόν, Σωκράτη, ἰδέα δὲν ἔχεις πόσες ὁμορφες δουλειὲς γίνονται γύρω ἀπὸ τὰ πράγματα αὐτά! Γιατὶ ἂν ἤξερες πόσα χρήματα ἔχω βγάλει ἐγὼ, θὰ ἔμενες μὲ ἀνοιχτὸ τὸ στόμα. Γιὰ νὰ ἀφήσω τὰ ἄλλα, κάποτε ποὺ πῆγα στὴ Σικελία, τὸν καιρὸ ποὺ ὁ Πρωταγόρας βρισκόταν ἐκεῖ καὶ εἶχε μεγάλες ἐπιτυχίες καὶ ἦταν καὶ μεγαλύτερος στὰ χρόνια, ἐγὼ, πολὺ νεώτερός του, σὲ πολὺ λίγον καιρὸ ἔβγαλα πάνω ἀπὸ ἑκατὸν πενήντα μνές, καὶ ἀπὸ μιὰ πολὺ μικρὴ πολιτεία, τὴν Ἴνυκὸ, πάνω ἀπὸ εἴκοσι μνές. Φορτωμένος χρήματα γύρισα στὴν πατρίδα μου καὶ τὰ ἔδωσα στὸν πατέρα μου, ἔτσι ποὺ τὰ ἔχασαν καὶ ἀποροῦσαν ὄχι μόνο ἐκεῖνος, ἀλλὰ καὶ οἱ πατριῶτες μου οἱ ἄλλοι. Καὶ πάω νὰ πιστέψω πὼς ἐγὼ ἔχω βγάλει περισσότερα χρήματα παρὰ δύο μαζί σοφιστὲς ἄλλοι, ὅποιους καὶ νὰ πῆς.

ΣΩ. Ὁμορφὴ καὶ δυνατὴ εἶναι, Ἴππία, ἡ ἀπόδειξη ποὺ φέρνεις τόσο τῆς δικῆς σου σοφίας ὅσο καὶ τῶν τωρινῶν ἀνθρώπων μπροστὰ στοὺς ἀρχαίους, πόσο ξεχωρίζουν· γιὰτὶ ἀπὸ τὰ λόγια σου βγαίνει πὼς τῶν πιὸ παλιῶν ἢ κουταμάρα ἦταν μεγάλη. Λένε πὼς ὁ Ἀναξαγόρας ἔπαθε τὸ ἀντίθετο ἀπὸ σᾶς: ἐνῶ εἶχε κληρονομήσει περιουσία μεγάλη, τὴν παραμέλησε ὀλωσδιόλου καὶ τὴν ἔχασε ὀλόκληρη· τόσο χωρὶς νοῦ ἦταν ἡ σοφία του¹. Καὶ γιὰ τοὺς παλιούς τοὺς ἄλλους λένε παρόμοια. Μὲ ὅσα λοιπὸν τώρα λές φαίνεται πὼς προβάλλεις μιὰν ὁμορφὴ ἀπόδειξη γιὰ τὴ σοφία τῶν τωρινῶν μπροστὰ στοὺς παλιούς, καὶ πολλοὶ συμφωνοῦν μαζί σου ὅτι ὁ σοφὸς πρέπει πρῶτα ἀπ' ὅλα νὰ εἶναι σοφὸς γιὰ τὸν ἑαυτό του. Καὶ σοφός, ὅπως φαίνεται, θὰ πῆ αὐτὸς ποὺ βγάζει ὅσο μπορεῖ περισσότερα χρήματα. Ἄς τὰ ἀφήσουμε ὅμως αὐτά. Πές μου τώρα, σὺ ὁ ἴδιος ἀπὸ τίς πολιτεῖες ποὺ πηγαίνεις ποῦθε ἔβγαλες τὰ περισσότερα χρήματα; Τὸ δὶχως ἄλλο ἀπὸ τὴ Λακεδαίμονα, ποὺ ἔχεις πάει καὶ τίς πιὸ πολλές φορὲς. Ἡ ὄχι;

III. Ὁχι, μὰ τὸν Δία, Σωκράτη.

1. Οὕτως αὐτὸν ἀνόητα σοφίζεσθαι: Ὑπαινιγμὸς στὸν βασικὸ ρόλο ποὺ ἔπαιξε ὁ Νοῦς στὸ φιλοσοφικὸ σύστημα τοῦ Ἀναξαγόρα.

ΣΩ. Τί λές; Τὰ λιγότερα ἀπ' ὅλα;

ΙΠ. Οὔτε τὸ παραμικρὸ ποτέ!

ΣΩ. Αὐτὸ πού λές εἶναι ἀπίστευτο καὶ παράξενο, Ἴππια. Γιά πές μου ὅμως, ἡ σοφία ἢ δική σου δὲν εἶναι τέτοια πού νὰ κάνη καλύτερος στήν ἀρετὴ ὅσους καταπιάνονται μαζί της καὶ τὴ μαθαίνουν;

ΙΠ. Καὶ πολὺ μάλιστα, Σωκράτη.

ΣΩ. Πιστεύεις λοιπὸν πὼς τοὺς γιούς τῶν Ἴνυκίων ἤσουν ἱκανὸς νὰ τοὺς κάνης καλύτερος, ἐνῶ τῶν Σπαρτιατῶν δὲν μποροῦσες;

ΙΠ. Κάθε ἄλλο!

ΣΩ. Νὰ ποῦμε τότε πὼς οἱ Σικελιώτες ἐπιθυμοῦν νὰ γίνωνται καλύτεροι, ἐνῶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ὄχι;

ΙΠ. Τὸ δίχως ἄλλο καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι, Σωκράτη.

ΣΩ. Μήπως τότε δὲν ἤθελαν τὴ συναναστροφή σου, γιατί τοὺς ἔλειπαν τὰ χρήματα;

ΙΠ. Ὅχι βέβαια! Τὰ χρήματα δὲν τοὺς λείπουν.

ΣΩ. Ποιὸς λοιπὸν εἶναι ὁ λόγος πού, ἐνῶ τὸ ἤθελαν καὶ εἶχαν χρήματα καὶ σὺ μποροῦσες νὰ τοὺς ὠφελήσης πάρα πολὺ, δὲν σὲ ξεπροβόδωσαν φορτωμένον χρήματα; Ἡ μήπως εἶναι αὐτό, ὅτι δηλαδή οἱ Λακεδαιμόνιοι μποροῦσαν νὰ μορφώσουν τὰ παιδιά τους καλύτερα ἀπὸ ὅ,τι σὺ; Αὐτὸς νὰ ποῦμε πὼς εἶναι ὁ λόγος, καὶ σὺ τὸ παραδέχεσαι;

ΙΠ. Μὲ κανέναν τρόπο!

ΣΩ. Τί νὰ ποῦμε λοιπὸν; Εἶναι οἱ νέοι πού δὲν κατάφερες νὰ πείσης στὴ Λακεδαίμονα ὅτι, ἂν ἔρχονταν κοντά σου, θὰ πρόκοβαν στήν ἀρετὴ περισσότερο παρὰ κοντὰ στοὺς δικούς των; Ἡ εἶναι οἱ πατέρες τους πού δὲν μπόρεσες νὰ πείσης ὅτι ἔπρεπε νὰ τοὺς παραδίνουν καλύτερα σὲ σένα παρὰ νὰ τοὺς φροντίζουν οἱ ἴδιοι - ἂν βέβαια γνοιάζονται καθόλου γιὰ τοὺς γιούς των; Δὲν φαντάζομαι ἀπὸ φθόνον νὰ μὴν ἤθελαν τὰ παιδιά τους νὰ γίνουν ὅσο μπορεῖ πιὸ καλά.

ΙΠ. Ἐγὼ τουλάχιστο δὲν νομίζω πὼς τὸ ἔκαναν ἀπὸ φθόνον.

ΣΩ. Καὶ ὅμως ἡ Λακεδαίμονα ἔχει καλοὺς νόμους.

ΙΠ. Πῶς ὄχι;

ΣΩ. Καὶ στὶς πολιτεῖες πού ἔχουν καλοὺς νόμους ἐκεῖνο πού τιμοῦν περισσότερο εἶναι ἡ ἀρετὴ.

ΙΠ. Βέβαια.

ΣΩ. Καὶ σὺ ξέρεις καλύτερα ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους νὰ τὴ μεταδίνης σὲ ἄλλον.

ΙΠ. Καὶ πολὺ μάλιστα, Σωκράτη.

ΣΩ. Ἐνας ξέρει καλύτερα ἀπὸ ὅλους νὰ μεταδῆ τὴν τέχνη τῆς ἵππασίας· αὐτὸν δὲν θὰ τὸν τιμοῦσαν περισσότερο στὴ Θεσσαλία ἀπὸ ὅ,τι στήν ἄλλη Ἑλλάδα καὶ δὲν θὰ ἔπαιρνε ἐκεῖ τὰ περισσότερα χρήματα, ἢ καὶ ἄλλοῦ, ὅπου δίνουν σημασία μεγάλη στήν τέχνη αὐτή;

ΙΠ. Φυσικά.

ΣΩ. Ἐνας ἄλλος μπορεῖ νὰ δῆναι τὰ πιὸ σπουδαῖα μαθήματα ἀρετῆς· αὐτὸν δὲν θὰ τὸν τιμήσουν προπάντων στὴ Λακεδαίμονα καὶ δὲν θὰ βγάλῃ ἐκεῖ, φτάνει νὰ θέλῃ, τὰ περισσότερα χρήματα, ἢ καὶ σὲ ὅποια ἄλλη ἐλληνικὴ πολιτεία ἔχει καλοὺς νόμους; Φαντάζεσαι, ἀγαπητέ μου, πὼς στὴ Σικελία θὰ τὸν τιμήσουν περισσότερο καὶ στήν Ἴνυκί; Αὐτὸ νὰ πιστέψουμε, Ἴππια; Γιατί ἂν σὺ μοῦ τὸ λές αὐτό, πρέπει νὰ τὸ πιστέψω.

ΙΠ. Μὰ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸ ἔχουν γονικὸ, Σωκράτη, νὰ μὴν ἀλλάζουν τοὺς νόμους των μήτε νὰ μορφώνουν τοὺς γιούς των ἔξω ἀπὸ ὅ,τι τὸ συνήθιζαν ὡς τότε.

ΣΩ. Πῶς τὸ λές αὐτό; Τὸ ἔχουν γονικὸ οἱ Λακεδαιμόνιοι νὰ κάνουν λάθη καὶ ὄχι τὸ σωστό;

ΙΠ. Αὐτὸ ἐγὼ τουλάχιστο δὲν θὰ τὸ ἔλεγα, Σωκράτη.

ΣΩ. Μὰ δὲν θὰ ἔκαναν τὸ σωστό, ἂν μόρφωναν τοὺς νέους καλύτερα καὶ ὄχι χειρότερα;

ΙΠ. Σωστά! Εἶναι ὅμως ἀντίθετο μὲ τοὺς νόμους των νὰ μορφώνουν τοὺς νέους μὲ μόρφωση πού ἔρχεται ἀπέξω· ἀλλιῶς, νὰ τὸ ξέρης, ἂν κανεὶς εἶχε ποτὲ πάρει ἀπὸ ἐκεῖ χρήματα γιὰ τὴ μόρφωση τῶν νέων, θὰ ἔπαιρνα καὶ ἐγὼ, πολὺ περισσότερα μάλιστα. Εἶναι ἀλήθεια πὼς χαίρονται, ὅταν μὲ ἀκοῦν, καὶ μὲ παινοῦν. Ὅπως ὅμως σοῦ εἶπα, ὁ νόμος δὲν τοὺς ἀφήνει.

ΣΩ. Καὶ ὁ νόμος, Ἴππια, εἶναι, πιστεύεις, βλάβη γιὰ τὴν πολιτεία ἢ ὠφέλεια;

III. Τὸ νόμο τὸν βάζουν, φαντάζομαι, γιὰ νὰ ὠφελήσῃ, καμιὰ φορὰ ὅμως βλάπτει, ἂν δὲν τὸν ἔχουν βάλει σωστά.

ΣΩ. Τί λές; Αὐτοὶ ποὺ βάζουν τὸ νόμο δὲν τὸν βάζουν μὲ τὴν ἰδέα πὼς εἶναι τὸ πιὸ μεγάλο καλὸ στὴν πόλῃ καὶ πὼς χωρὶς αὐτὸν εἶναι ἀδύνατο μιὰ πολιτεία νὰ κυβερνηθῇ μὲ τάξῃ;

III. Σωστά μιλεῖς.

ΣΩ. Ὅταν λοιπὸν δὲν πετύχουν τὸ καλὸ ἐκεῖνοι ποὺ ἐπιχειροῦν νὰ νομοθετήσουν, τότε ἔχουν πέσει ἔξω καὶ σ' αὐτὸ ποὺ εἶναι σύμφωνο μὲ τοὺς νόμους καὶ στὸ νόμο. Ἡ μήπως ἔχεις ἄλλη γνώμη;

III. Ἄν θέλουμε νὰ ἀκριβολογήσουμε, Σωκράτη, ἔτσι εἶναι οἱ ἄνθρωποι ὅμως δὲν συνηθίζουν νὰ χαρακτηρίζουν ἔτσι αὐτὰ τὰ πράγματα.

ΣΩ. Ποιοί, Ἰππία; Ἐκεῖνοι ποὺ ξέρουν ἢ ἐκεῖνοι ποὺ δὲν ξέρουν;

III. Ὁ πολὺς κόσμος.

ΣΩ. Αὐτοὶ εἶναι ποὺ ξέρουν τὴν ἀλήθεια, ὁ πολὺς κόσμος;

III. Ὅχι βέβαια.

ΣΩ. Ὅσοι ὅμως ξέρουν πιστεύουν, θαρρῶ, πὼς τὸ πιὸ ὠφέλιμο καὶ ὄχι τὸ πιὸ ἀνώφελο εἶναι ἀληθινὰ πιὸ σύμφωνο μὲ τὸ νόμο γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ δὲν τὸ παραδέχεσαι;

III. Ναί, τὸ παραδέχομαι, ἀληθινὰ εἶναι ἔτσι ποὺ τὰ λές.

ΣΩ. Τὰ πράγματα λοιπὸν εἶναι καὶ ἔχουν ἔτσι ὅπως τὰ πιστεύουν ἐκεῖνοι ποὺ ξέρουν— ἢ ὄχι;

III. Καὶ βέβαια.

ΣΩ. Γιὰ τοὺς Λακεδαιμονίους λοιπὸν εἶναι, ὅπως σὺ λές, πιὸ ὠφέλιμο νὰ μορφώνωνται μὲ τὴ δική σου διδασκαλία, παρ' ὅλο ποὺ εἶναι ξενόφερτη, παρὰ μὲ τὴν ἐγχώρια.

III. Καὶ σωστά τὸ λέω.

ΣΩ. Καὶ τὰ πιὸ ὠφέλιμα ὅμως εἶναι πιὸ σύμφωνα μὲ τὸ νόμο— καὶ αὐτὸ δὲν τὸ λές, Ἰππία;

III. Τὸ εἶπα βέβαια.

ΣΩ. Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τὸ λόγο σου, γιὰ τοὺς γιουὺς τῶν Λακεδαιμονίων εἶναι πιὸ σύμφωνο μὲ τὸ νόμο νὰ μορφώνωνται ἀπὸ τὸν Ἰππία καὶ πιὸ παράνομο νὰ μορφώνωνται ἀπὸ τοὺς γονεῖς των,

ἂν εἶναι ἀλήθεια πὼς ἀπὸ σένα ἔχουν νὰ ὠφεληθοῦν περισσότερο.

III. Μὰ καὶ βέβαια θὰ ὠφεληθοῦν, Σωκράτη.

ΣΩ. Πᾶνε λοιπὸν ἐναντία στὸ νόμο οἱ Λακεδαιμόνιοι, ποὺ δὲν σοῦ δίνουν χρήματα καὶ δὲν σοῦ ἐμπιστεύονται τοὺς γιουὺς των.

III. Τὸ παραδέχομαι· γιὰτὶ πιστεύω πὼς αὐτὰ τὰ λές γιὰ λογαριασμό μου καὶ δὲν εἶμαι ἐγὼ ποὺ πρέπει νὰ σοῦ ἀντιμιλήσω σ' αὐτά.

ΣΩ. Τοὺς πιάσαμε λοιπὸν, ἀγαπητέ μου, τοὺς Λάκωνες νὰ πηγαίνουν ἐναντία στὸ νόμο, καὶ μάλιστα στὰ πιὸ σπουδαῖα πράγματα, αὐτοὺς ποὺ ὁ κόσμος πιστεύει πὼς κρατοῦν τοὺς νόμους πιὸ πολὺ ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Τότε ὅμως, γιὰ τὸ ὄνομα τῶν θεῶν, Ἰππία, γιὰ τί λογῆς πράγματα σὲ παινεύουν καὶ τί λογῆς εἶναι αὐτὰ ποὺ χαίρονται νὰ σὲ ἀκοῦν; Ἐκεῖνα βέβαια ποὺ ἐσὺ τὰ ξέρεις καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον, τὰ σχετικὰ μὲ τὰ ἄστρα καὶ τὰ οὐράνια φαινόμενα— ἢ ὄχι;

III. Οὔτε νὰ τὸ λές! Τέτοια πράγματα δὲν τὰ σηκώνουν καθόλου.

ΣΩ. Μήπως τότε χαίρονται νὰ ἀκοῦν κάτι ἀπὸ τὴ γεωμετρία;

III. Καθόλου! Γιὰτὶ πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς, ἂν μπορῶ νὰ τὸ πῶ, δὲν ξέρουν οὔτε νὰ μετροῦν καλὰ καλὰ.

ΣΩ. Τότε κάθε ἄλλο παρὰ ποὺ θὰ τὸ σήκωναν, ἂν τοὺς μιλοῦσες γιὰ μαθηματικά.

III. Κάθε ἄλλο, μὰ τὸν Δία.

ΣΩ. Μὰ τότε βέβαια θὰ εἶναι ἐκεῖνα ποὺ ἐσὺ ξέρεις νὰ τὰ ξεδιαλύνῃς μὲ μεγαλύτερη ἀκρίβεια ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, γιὰ τὴν ἀξία δηλαδὴ ποὺ ἔχουν τὰ γράμματα καὶ οἱ συλλαβὲς καὶ οἱ ρυθμοὶ καὶ οἱ ἁρμονίες.

III. Γιὰ ποιές, καλέ μου, ἁρμονίες καὶ γιὰ ποιά γράμματα μοῦ μιλεῖς!

ΣΩ. Μὰ τότε ποιά εἶναι ἐκεῖνα ποὺ ὅταν σὲ ἀκοῦνε νὰ τὰ λές χαίρονται καὶ σὲ παινεύουν; Πές μου το μόνος σου, γιὰτὶ ἐγὼ δὲν τὸ βρίσκω.

III. Γιὰ τίς γενιές, Σωκράτη, τόσο τῶν ἡρώων ὅσο καὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ γιὰ τοὺς οἰκισμοὺς, πὼς χτίστηκαν στὰ παλιὰ χρόνια οἱ πολιτεῖες, καί, μὲ δυὸ λόγια, ὅλα ὅσα ἔχουν νὰ κάνουν μὲ

πράγματα παλαιικὰ τοὺς ἀρέσει πάρα πολὺ νὰ τὰ ἀκοῦν, τόσο πού ἐγὼ γιὰ τὸ χατίρι τους βρέθηκα στὴν ἀνάγκη ὅλα αὐτὰ νὰ τὰ καλομάθω καὶ νὰ τὰ καλοσπουδάσω.

ΣΩ. Μὰ τὸν Δία, Ἴππία, εἶσαι τυχερὸς πού οἱ Λακεδαιμόνιοι δὲν βρίσκουν εὐχαρίστηση, ὅταν κανεὶς τοὺς ἀραδιάζῃ τοὺς ἄρχοντες τοὺς δικούς μας ἀπὸ τὸν Σόλωνα καὶ κάτω ἄλλιῶς θὰ δυσκολευόσουν πολὺ νὰ τοὺς καλομάθῃς.

ΙΙΙ. Πῶς τὸ λές αὐτό, Σωκράτη; Πενήντα ὀνόματα, καὶ μιὰ φορὰ νὰ τὰ ἀκούσω, θὰ τὰ θυμηθῶ ἀπέξω.

ΣΩ. Σωστὰ μιλεῖς! Δὲν τὸ συλλογίστηκα πῶς κατέχεις τὴν τέχνη νὰ θυμᾶσαι. Τώρα καταλαβαίνω πῶς μὲ τὸ δίκιο τους οἱ Λακεδαιμόνιοι χαίρονται μαζί σου, τόσο πολλὰ πού ξέρεις, καὶ σὲ βάζουν νὰ τοὺς τὰ λές, ὅπως τὰ παιδιὰ τίς γερόντισσες, γιὰ νὰ τοὺς ἱστοροῦν εὐχάριστα παραμύθια.

ΙΙΙ. Μὰ τὸν Δία, Σωκράτη, καὶ γιὰ τίς ὁμορφες ἀπασχολήσεις τώρα τελευταῖα μίλησα ἐκεῖ μὲ ἐπιτυχία, καθὼς ἀνάπτυξα πλατιά μὲ τί πρέπει νὰ ἀπασχολοῦνται οἱ νέοι· γιατί γι' αὐτὲς ἔχω συντάξῃ ἕναν πολὺ πολὺ ὁμορφο λόγο, πού ἔξω ἀπὸ τίς ἄλλες του ἀρετὲς ξεχωρίζει καὶ στὸ λεχτικό. Τὸ λόγο μου βρῆκα ἀφορμὴ καὶ τὸν ἄρχισα ἔτσι πάνω κάτω: "Ὅταν ἡ Τροία πάρθηκε, ὁ λόγος λέει πῶς ὁ Νεοπτόλεμος ρώτησε τὸν Νέστορα ποιὲς εἶναι οἱ ὁμορφες ἀπασχολήσεις πού ἕνας νέος, ἀν ἀπασχολοῦνταν μὲ αὐτὲς, θὰ ἔβγαζε πολὺ καλὸ ὄνομα. "Γστερα ἀπὸ αὐτὸ παίρνει νὰ μιλήῃ ὁ Νέστορας καὶ τὸν συμβουλεύει πάρα πολλὰ ταιριαστὰ μὲ τὸ νόμο καὶ πάρα πολὺ ὁμορφα. Αὐτὸν λοιπὸν τὸ λόγο καὶ ἐκεῖ τὸν ἀπάγγειλα καὶ ἐδῶ ἔχω στὸ νοῦ νὰ τὸν ἀπαγγεῖλω μεθαῦριο στὸ διδασκαλεῖο τοῦ Φειδοστράτου, καθὼς καὶ ἄλλα πολλὰ, πού ἀξίζει νὰ ἀκουστοῦν. Εἶναι ὁ Εὐδίκος τοῦ Ἀπημάντου πού μὲ παρακάλεσε γι' αὐτό. Κοίταξε ὅμως νὰ βρεθῆς καὶ σὺ ἐκεῖ καὶ νὰ φέρῃς καὶ ἄλλους; φτάνει νὰ εἶναι ἱκανοὶ ἀκούγοντας νὰ κρίνουν ὅσα θὰ πῶ.

ΣΩ. Αὐτὰ θὰ γίνουν, πρῶτα ὁ θεός, Ἴππία. Τώρα ὅμως ἀποκρίσου μου μὲ λίγα λόγια γιὰ τὸ ζήτημα—καλὰ πού μοῦ τὸ θύμισες! Τώρα κοντά, ἀκριβέ μου φίλε, κάποιος μὲ ἔβαλε στὰ στενά, ὅταν ἐγὼ σὲ μιὰ συζήτηση πῆρα νὰ κατηγορῶ μερικὰ πράγματα

πῶς εἶναι ἄσκημα, ἄλλα νὰ τὰ παινεύω πῶς εἶναι ὁμορφα. Αὐτὸς τότε μὲ ρώτησε, μὲ πολὺ μάλιστα ἄσκημο τρόπο, ἔτσι πάνω κάτω: Καὶ ἀπὸ ποῦ μοῦ ξέρεις ἐσύ, Σωκράτη, εἶπε, τί λογῆς εἶναι τὰ ὁμορφα καὶ τὰ ἄσκημα; "Ἐλα πές μου, θὰ μπορούσες νὰ ὀρίσης τί εἶναι τὸ ὁμορφο; Καὶ ἐγὼ, ἔτσι ἀνάξιος πού εἶμαι, βρέθηκα στὰ στενά καὶ δὲν εἶχα νὰ τοῦ ἀποκριθῶ ὅπως ταίριαζε. "Ὅταν λοιπὸν τὸν ἀφῆκα καὶ ἔφυγα, ἤμουν θυμωμένος μὲ τὸν ἑαυτό μου καὶ τὰ ἔβαζα μαζί του, καὶ ἔλεγα: "Ἐννοια σου! Μόλις ἀνταμῶσω κάποιον ἀπὸ σᾶς τοὺς σοφοὺς, θὰ τὸν ἀκούσω καὶ θὰ μάθω καὶ θὰ σπουδάσω καλὰ, καὶ ἔπειτα θὰ πάω πίσω σ' αὐτὸν πού μὲ ρώτησε καὶ θὰ ἀνοίξω ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μαζί του τὸν πόλεμο γιὰ ὅσα λέγαμε. Σὲ καλὴ λοιπὸν ὥρα, ὅπως εἶπα, ἦρθες. Ἐξήγησέ μου καλὰ τὸ ὁμορφο αὐτὸ καθαυτό, τί εἶναι, καὶ δοκίμασε στὴν ἀπόκρισή σου νὰ μοῦ τὸ πῆς μὲ τὴν πιὸ μεγάλη ἀκρίβεια, γιὰ νὰ μὴν τὴν πάθω ἄλλη μιὰ φορὰ καὶ γίνω πάλι γελοῖος. Γιατί σὺ βέβαια τὸ ἔχεις ξεκαθαρίσει αὐτὸ τὸ ζήτημα. Μέσα στὰ τόσα πού ξέρεις, ἕνα τέτοιο μάθημα δὲν θὰ ἦταν γιὰ σένα τίποτα τὸ σπουδαῖο.

ΙΙΙ. Ἐξάπαντος δὲν εἶναι σπουδαῖο, μὰ τὸν Δία, Σωκράτη, καὶ—ἀν μπορῶ νὰ τὸ πῶ—δὲν ἀξίζει καὶ πολλὰ πράγματα.

ΣΩ. Τότε λοιπὸν θὰ τὸ μάθω εὐκόλα καὶ ἀπὸ ἐδῶ κι ἐμπρὸς κανέννας δὲν θὰ μὲ βάλῃ μπροστά.

ΙΙΙ. Ἐξάπαντος κανέννας ἄλλιῶς ἢ δουλειά μου θὰ ἦταν τιποτένια, νὰ τὴν κἀνῃ ὅποιος ὅποιος.

ΣΩ. Ὡραῖα, μὰ τὴν Ἥρα, τὰ λές, Ἴππία, φτάνει νὰ μπορέσουμε τὸν ἄνθρωπο αὐτὸν νὰ τὸν βάλουμε κάτω. Ἐχεις καμιὰν ἀντίρρηση νὰ πάρω ἐγὼ τὴ θέση ἐκείνου, καὶ ὅταν ἐσύ ἀποκρίνεσαι νὰ σοῦ ἀντιμιλῶ, ὥστε νὰ μὲ μορφώσης ὅσο γίνεται καλύτερα; Κάτι ξέρω ἀπὸ ἀντιλογίες. Ἄν λοιπὸν δὲν σὲ νοιάζῃ, λέω νὰ σοῦ ἀντιμιλῶ, γιὰ νὰ ἀποχτήσω πιὸ στέρεη γνώση.

ΙΙΙ. Καὶ δὲν ἀντιμιλεῖς! Ὅπως σοῦ εἶπα τώρα δά, δὲν εἶναι καὶ πολὺ μεγάλο αὐτὸ πού μὲ ρωτᾷς. Ἐγὼ θὰ μπορέσω νὰ σὲ διδάξω νὰ ἀποκρίνεσαι καὶ σὲ πολὺ πιὸ δύσκολα ἀπὸ αὐτὸ πράγματα—τόσο πού κανέννας ἄνθρωπος νὰ μὴν μπορῇ νὰ σὲ βάζῃ μπροστά.

ΣΩ. Ἄχ, τί καλὰ πού μιλεῖς! Τότε, ἀφοῦ καὶ σὺ μοῦ τὸ λές,

ἔλα νὰ γίνω, ὅσο μπορῶ, ἐκεῖνος καὶ νὰ δοκιμάζω νὰ σὲ ρωτῶ. Ἄν τοῦ ἀπάγγελνες τὸ λόγο αὐτὸν ποὺ λὲς γιὰ τὶς ἄμορφες ἀπασχολήσεις, ἐκεῖνος ἀκούγοντάς τον, μὲν θὰ σταματοῦσες νὰ μιλήσῃς, πρῶτα ἀπ' ὅλα θὰ ρωτοῦσε ὄχι γιὰ τίποτε ἄλλο παρὰ γιὰ τὸ ἄμορφο – αὐτὸ τὸ συνήθειο ἔχει – καὶ θὰ ἔλεγε: Ἡλεῖε ξένε, οἱ δίκαιοι δὲν εἶναι μὲ τὴ δικαιοσύνη ποὺ γίνονται δίκαιοι; Δῶσε ἀπόκριση, Ἰππία, σὰν νὰ σὲ ρωτᾷ ἐκεῖνος.

ΙΠ. Θὰ ἀποκριθῶ, ὅτι μὲ τὴ δικαιοσύνη.

ΣΩ. Εἶναι κατιτὶ λοιπὸν αὐτό, ἢ δικαιοσύνη. Ἡ ὄχι;

ΙΠ. Καὶ βέβαια.

ΣΩ. Λοιπὸν μὲ τὴ σοφία εἶναι καὶ οἱ σοφοὶ σοφοὶ καὶ μὲ τὸ ἀγαθὸ ὅλα τὰ ἀγαθὰ ἀγαθὰ. Ἔτσι;

ΙΠ. Πῶς ὄχι;

ΣΩ. Καὶ αὐτὰ¹ εἶναι βέβαια κάτι ποὺ ὑπάρχει· γιὰτὶ ἐξάπαντος δὲν εἶναι κάτι ποὺ δὲν ὑπάρχει.

ΙΠ. Εἶναι βέβαια κάτι ποὺ ὑπάρχει.

ΣΩ. Λοιπὸν καὶ ὅλα τὰ ἄμορφα μὲ τὸ ἄμορφο εἶναι ἄμορφα.

Ἔτσι;

ΙΠ. Ναί, μὲ τὸ ἄμορφο.

ΣΩ. Μὲ τὸ ἄμορφο, ποὺ εἶναι κάτι ποὺ ὑπάρχει. Ἡ ὄχι;

ΙΠ. Ποὺ ὑπάρχει. Πῶς ἀλλιῶς;

ΣΩ. Πές μου λοιπὸν, ξένε, θὰ πῆ, τοῦτο τὸ ἄμορφο τί εἶναι;

ΙΠ. Ἐκεῖνος ποὺ τὸ ρωτᾷ αὐτό, Σωκράτη, δὲν γυρεύει νὰ μάθῃ ἄλλο τίποτα παρὰ τί εἶναι ἄμορφο. Ἔτσι δὲν εἶναι;

ΣΩ. Δὲν τὸ πιστεύω. Ἐκεῖνο ποὺ ρωτᾷ, Ἰππία, εἶναι τί εἶναι τὸ ἄμορφο.

ΙΠ. Καὶ σὲ τί ξεχωρίζει τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο;

ΣΩ. Σὲ τίποτα, φαντάζεσαι;

ΙΠ. Μὰ δὲν ξεχωρίζουν σὲ τίποτα!

ΣΩ. Φυσικά, σὺ ξέρεις καλύτερα. Ὅμως κοίταξε, καλέ μου: σὲ ρωτᾷ ὄχι τί εἶναι ἄμορφο παρὰ τί εἶναι τὸ ἄμορφο.

1. Ἡ σοφία καὶ τὸ ἀγαθόν.

Πρῶτος ὀρισμὸς τοῦ ἄμορφου. ΙΠ. Κατάλαβα, καλέ μου, καὶ θὰ τοῦ ἀποκριθῶ τί πράγμα εἶναι τὸ ἄμορφο, καὶ δὲν ὑπάρχει κανένας φόβος νὰ μὲ βγάλῃ πῶς δὲν ξέρω τί λέω. Ἄν πρέπη νὰ πῶ τὴν ἀλήθεια, Σωκράτη, ξέρε το καλά, μιὰ ἄμορφη κοπέλα εἶναι κάτι ἄμορφο.

ΣΩ. Ὅμορφη, ἀλήθεια, μὰ τὸ σκύλο, Ἰππία, καὶ περιφρημὴ ἢ ἀπόκρισή σου. Ἄν λοιπὸν ἐγὼ τοῦ δώσω τὴν ἀπόκριση αὐτή, δὲν θὰ ἔχω δώσει ἄλλη ἀπόκριση παρὰ σ' αὐτὸ ποὺ μὲ ρώτησε, καὶ μάλιστα σωστή, καὶ δὲν ὑπάρχει φόβος νὰ μὲ βγάλουν πῶς δὲν ξέρω τί λέω. Ἔτσι δὲν εἶναι;

ΙΠ. Καὶ πῶς θὰ ἔβγαινες ψεύτης, Σωκράτη, τὴ στιγμή ποὺ ὅλος ὁ κόσμος ἔχει αὐτὴ τὴ γνώμη, καὶ ὅλοι ὅσοι ἀκοῦν θὰ μαρτυρήσουν ὅτι μιλεῖς σωστά;

ΣΩ. Πάει καλά!¹

ΙΠ. Ἔτσι εἶναι.

ΣΩ. Ἐλα ὅμως τώρα, Ἰππία, νὰ πάρω πάνω μου αὐτὸ ποὺ λὲς σὰν νὰ τὸ λέω ἐγώ. Ἐκεῖνος τότε θὰ μὲ ρωτῆσῃ κάπως ἔτσι: Ἐμπρός, Σωκράτη, ἀποκρίσου μου! Ὅλα αὐτὰ ποὺ λὲς πῶς εἶναι ἄμορφα θὰ μποροῦσαν νὰ εἶναι ἄμορφα, μόνο ἂν ὑπάρχη τὸ ἄμορφο καθαυτό. Ἡ ὄχι; Καὶ ἐγὼ θὰ πῶ πῶς ἂν ἢ ἄμορφη κοπέλα εἶναι κάτι ἄμορφο, τότε ὑπάρχει κάτι ποὺ ἐξαιτίας του αὐτὰ τὰ πράγματα μποροῦν νὰ εἶναι ἄμορφα.

ΙΠ. Καὶ φαντάζεσαι πῶς αὐτὸς θὰ δοκιμάσῃ πῶς νὰ σὲ βγάλῃ ψεύτη, πῶς δὲν εἶναι ἄμορφο αὐτὸ ποὺ λὲς, ἢ, ἂν δοκιμάσῃ, πῶς δὲν θὰ γελάσουν μαζί του ὅλοι;

ΣΩ. Πῶς θὰ δοκιμάσῃ, ξακουστὲ μου φίλε. τὸ ξέρω καλά. Ἄν τώρα δοκιμάζοντας κἀνὴν τοὺς ἄλλους νὰ γελάσουν μαζί του, αὐτὸ θὰ τὸ δείξῃ τὸ ἴδιο τὸ πράγμα. Θέλω ὅμως νὰ σοῦ πῶ τὸ τί ἐκεῖνος θὰ πῆ.

ΙΠ. Καὶ δὲν τὸ λές!

ΣΩ. Σωκράτη μου, νὰ σὲ χαρῶ, θὰ πῆ. Καὶ ἢ φοράδα ἢ

1. Τὸ χωρίο παρουσιάζει δυσκολίες. Φαίνεται πῶς ὁ Σωκράτης ὑπογραμμίζει τὴν ἀτοπία τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ Ἰππία. – Στὴ διανομὴ τῶν λόγων ἀνάμεσα στοὺς δύο ὁμιλητὲς ἀκολουθοῦμε τὸν P. Friedländer (*Platon* 22, 292, ὑποσ. 5).

ὁμορφη, πού και ὁ θεὸς τὴν παίνεψε στὸ χρησμὸ του¹, δὲν εἶναι ὁμορφο πράγμα; Τί θὰ ποῦμε, Ἰππία; Ἐὰ τοῦ ποῦμε πῶς και ἡ φοράδα εἶναι ὁμορφο πράγμα, ὅποια βέβαια εἶναι ὁμορφη. Ἦ ὄχι; Πῶς θὰ τολμούσαμε νὰ ἀρνηθοῦμε γιὰ τὸ ὁμορφο πῶς δὲν² εἶναι ὁμορφο;

ΙΙΙ. Ἀλήθεια λές, Σωκράτη. Καὶ ὁ θεὸς σωστὰ τὸ εἶπε· γιὰ-τί στὸν τόπο μου ἔχουμε πολὺ πολὺ ὁμορφα ἄλογα.

ΣΩ. Καλά, θὰ πῆ· και ἡ λύρα ἡ ὁμορφη; Δὲν εἶναι ὁμορφο πράγμα; Νὰ τὸ δεχτοῦμε, Ἰππία;

ΙΙΙ. Ναί.

ΣΩ. Καὶ ἐκεῖνος ἔπειτα ἀπὸ αὐτὸ θὰ πῆ -εἶμαι λίγο πολὺ σίγουρος, ἂν κρίνω ἀπὸ τὸν τρόπο πού σκέφτεται: Καλέ μου ἐσύ, τί θὰ πῆς γιὰ τὴ χύτρα τὴν ὁμορφη; Δὲν εἶναι τάχα ὁμορφο πράγμα;

ΙΙΙ. Μὰ ποιὸς εἶναι ὁ ἄνθρωπος αὐτός, Σωκράτη; Πόσο ἀμόρφωτος πρέπει νὰ εἶναι, τὴν ὥρα πού τολμάει σὲ ἓνα τόσο σοβαρὸ ζήτημα νὰ ἐκφράζεται μὲ τόσο πρόστυχες ἐκφράσεις.

ΣΩ. Τέτοιος εἶναι, Ἰππία! Μὲ καθόλου λεπτοὺς τρόπους, ἓνας ἀπὸ τὸν χοντρὸ λαό, πού δὲν νοιάζεται γιὰ τίποτε ἄλλο ἔξω ἀπὸ τὴν ἀλήθεια. Ὅπωςδὴποτε, πρέπει νὰ δώσουμε ἀπόκριση στὸν ἄνθρωπο, και ἐγὼ τουλάχιστο τὴ λέω ἀπὸ τώρα τὴ γνώμη μου: Ἄν ἡ χύτρα εἶναι φτιαγμένη ἀπὸ καλὸν τσουκαλά, γυαλιστερὴ και στρογγυλὴ και καλοψημένη, ὅπως εἶναι κάτι ὁμορφες χύτρες μὲ δύο αὐτιά, πού χωροῦν ἔξι χόες³, πάρα πολὺ ὁμορφες - ἂν ρωτοῦσε γιὰ μιὰ τέτοια χύτρα, πρέπει νὰ συμφωνήσουμε πῶς εἶναι ὁμορφη. Πῶς μπορούμε γιὰ ἓνα πράγμα πού εἶναι ὁμορφο νὰ ποῦμε πῶς δὲν εἶναι ὁμορφο;

ΙΙΙ. Μὲ κανέναν τρόπο, Σωκράτη.

1. Ὁ Σωκράτης μοιάζει νὰ ἀναφέρεται σ' ἓνα χρησμὸ πού δόθηκε στοὺς Μεγαρεῖς:

*Γαίης μὲν πάσης τὸ πελασγικὸν Ἄργος ἄριστον,
ἵπποι θρηϊκίαι, Λακεδαιμόνιαι δὲ γυναῖκες*

(Σχόλ. Θεοκρ. 14, 48).

2. Ἡ περιττὴ ἀρνηση ὑπάρχει και στὸ πρωτότυπο.

3. Κάπου εἴκοσι λίτρα.

ΣΩ. Καὶ μιὰ χύτρα λοιπὸν ὁμορφη, θὰ πῆ, δὲν εἶναι κάτι ὁμορφο; Δῶσε ἀπόκριση.

ΙΙΙ. Νομίζω ὡστόσο, Σωκράτη, πῶς τὸ πράγμα ἔχει ἔτσι: Καὶ αὐτὸ τὸ κουζινικὸ εἶναι βέβαια ὁμορφο, ἂν εἶναι ὁμορφα δουλεμένο, γενικὰ ὁμως, ἂν τὸ συγκρίνουμε μὲ τὴ φοράδα και τὴν κοπέλα και ὅλα τὰ ἄλλα ὁμορφα, δὲν ἀξίζει νὰ ποῦμε πῶς εἶναι ὁμορφο.

ΣΩ. Ἄς εἶναι! Καταλαβαίνω, Ἰππία, πῶς σ' αὐτὸν πού μᾶς τὰ ρωτᾷ αὐτὰ ἐμεῖς πρέπει μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο νὰ ἀντιμιλήσουμε: Ἄνθρωπέ μου, δὲν ξέρεις πῶς ὁ λόγος τοῦ Ἡρακλείτου εἶναι σωστός, ὅτι δηλαδὴ ὁ πιὸ ὁμορφος ἀπὸ τοὺς πιθήκους εἶναι ἄσκημος, ὅταν τὸν βάλῃς δίπλα στοὺς ἀνθρώπους, και ὅτι ἡ πιὸ ὁμορφη ἀπὸ τίς χύτρες εἶναι ἄσκημη, ὅταν τὴ βάλῃς δίπλα στίς κοπέλες, ὅπως λέει ὁ Ἰππίας ὁ σοφός; Ἔτσι δὲν εἶναι, Ἰππία;

ΙΙΙ. Ἔτσι εἶναι, Σωκράτη· πολὺ σωστὰ τοῦ ἀποκρίθηκες.

ΣΩ. Ἄκουε τώρα· ὕστερα ἀπὸ αὐτὸ, τὸ ξέρω καλὰ ὅτι θὰ πῆ: Τί λές τώρα, Σωκράτη; Τίς κοπέλες, ἂν τίς βάλῃ κανεὶς δίπλα στοὺς θεοὺς, δὲν θὰ πάθουν τὸ ἴδιο πού παθαίνουν οἱ χύτρες, ὅταν τίς βάζουν δίπλα στίς κοπέλες; Καὶ ἡ πιὸ ὁμορφη κοπέλα δὲν θὰ φανῆ ἄσκημη; Ἦ μήπως δὲν λέει τὸ ἴδιο και ὁ Ἡράκλειτος, πού ἐσύ τὸν φέρνεις γιὰ μάρτυρα, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὁ πιὸ σοφός μπροστὰ στὸ θεὸ θὰ φανῆ πίθηκος και στὴ σοφία και στὴν ὁμορφιά και σὲ ὅλα τὰ ἄλλα; Νὰ παραδεχτοῦμε, Ἰππία, ὅτι ἡ πιὸ ὁμορφη κοπέλα μπροστὰ στοὺς θεοὺς εἶναι ἄσκημη;

ΙΙΙ. Καὶ ποιὸς θὰ μπορούσε νὰ ἀντικρούσῃ τὴ γνώμη αὐτῆ, Σωκράτη;

ΣΩ. Ἄν λοιπὸν τὰ παραδεχτοῦμε αὐτά, θὰ γελάσῃ και θὰ πῆ: Σωκράτη, θυμᾶσαι τί ἦταν αὐτὸ πού σὲ ρώτησα; Καὶ βέβαια, θὰ τοῦ πῶ: τί πράγμα τάχα εἶναι τὸ ὁμορφο καθαυτὸ; Καὶ τότε θὰ πῆ: Ἐγὼ σὲ ρώτησα γιὰ τὸ ὁμορφο, και σὺ στὴν ἀπόκρισή σου μοῦ μιλεῖς γιὰ κείνο πού καταντάει νὰ εἶναι, ὅπως ὁ ἴδιος λές, τόσο ὁμορφο ὅσο και ἄσκημο. Ἦ ὄχι; Ἔτσι φαίνεται, θὰ πῶ. Ἦ τί ἄλλο μὲ συμβουλευεῖς, καλέ μου, νὰ πῶ;

ΙΙΙ. Αὐτὸ βέβαια. Ὅταν σοῦ πῆ ὅτι μπροστὰ στοὺς θεοὺς οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι ὁμορφοι, δὲν θὰ λήψαματὰ.

ΣΩ. Ἄν σέ ρωτοῦσα, θὰ πῆ, ἀπὸ τὴν ἀρχή, ποιὸ πράγμα εἶναι ἄμορφο μαζί καὶ ἄσκημο, καὶ σὺ μοῦ ἀποκρινίσου λέγοντας αὐτὰ πού εἶπες τώρα, θὰ εἶχες ἀποκριθῆ σωστά. Τὸ ἄμορφο ὅμως καθυπό, πού με αὐτὸ στολιζονται καὶ τὰ ἄλλα ὅλα καὶ φαίνονται ἄμορφα, ὅταν προστεθῆ τὸ στοιχεῖο¹ ἐκεῖνο, νομίζεις καὶ τώρα πὼς εἶναι μιὰ κοπέλα ἢ μιὰ φορὰδα ἢ μιὰ λύρα;

Δεύτερος III. Μὰ ἂν εἶναι αὐτό, Σωκράτη, πού γυρεύει, τότε **δριμύς**. εἶναι τὸ πιὸ εὐκόλο πράγμα νὰ τοῦ ἀποκριθῆ κανεὶς τί εἶναι τὸ ἄμορφο, πού με αὐτὸ στολιζονται ὅλα τὰ ἄλλα καὶ ὅταν αὐτὸ προστεθῆ φαίνονται ἄμορφα. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι ὀλωσ-διόλου ἀπλοῦκος καὶ ἀπὸ ἄμορφα πράγματα δὲν καταλαβαίνει τίποτα. Ἄν λοιπὸν τοῦ ἀποκριθῆς ὅτι αὐτὸ πού ρωτᾷ, τὸ ἄμορφο, δὲν εἶναι παρὰ τὸ χρυσάφι καὶ τίποτε ἄλλο, θὰ βρεθῆ στὰ στενὰ καὶ δὲν θὰ δοκιμάσῃ νὰ σὲ βγάλῃ πὼς δὲν ξέρεις τί λές. Γιατὶ ὅλοι, φαντάζομαι, ξέρουμε ὅτι ὅπου τοῦτο προστεθῆ, ἀκόμα καὶ ἂν πιὸ πρὶν φαίνονταν ἄσκημο, μόλις στολιστῆ με χρυσάφι, θὰ φανῆ ἄμορφο.

ΣΩ. Δὲν τὸν ἔχεις δοκιμάσει τὸν ἄνθρωπο αὐτόν, Ἰππία, πόσο στριμμένος εἶναι καὶ πόσο δύσκολο εἶναι νὰ παραδεχτῆ κάτι εὐκόλο.

III. Καὶ τί με αὐτό, Σωκράτη; Ὅ,τι λέγεται σωστά, θὰ ἀναγκαστῆ νὰ τὸ δεχτῆ, ἢ, ἂν δὲν τὸ δεχτῆ, ὅλος ὁ κόσμος θὰ γελάσῃ μαζί του.

ΣΩ. Καὶ ὅμως, καλέ μου, ὅχι μόνο δὲν θὰ δεχτῆ τὴν ἀπόκριση αὐτῆ παρὰ θὰ με πάρῃ καὶ στὸ ψιλὸ καὶ θὰ πῆ: Ἐ φαντασμένε ἐσύ, ὁ Φειδίας πιστεύεις πὼς εἶναι καλὸς τεχνίτης; Καὶ ἐγὼ, πιστεύω, θὰ πῶ πὼς με κανέναν τρόπο.

III. Καὶ σωστά θὰ πῆς, Σωκράτη.

ΣΩ. Σωστά βέβαια. Ἐκεῖνος ὅμως, μόλις ἐγὼ παραδεχτῶ γιὰ τὸν Φειδία πὼς εἶναι καλὸς τεχνίτης, Καὶ ὕστερα φαντάζεσαι, θὰ πῆ, πὼς τοῦτο τὸ ἄμορφο πού λές ἐσύ ὁ Φειδίας δὲν τὸ ἔξερε;

1. Κατὰ λέξη: ἡ μορφή (εἶδος).

Καὶ ἐγὼ θὰ πῶ: Τί θέλεις νὰ πῆς με αὐτό; Γιατὶ, θὰ πῆ, τῆς Ἀθηναῖς τὰ μάτια τὰ ἔκανε ἀπὸ φίλντισι, ὄχι χρυσά, οὔτε τὸ ἄλλο πρόσωπο οὔτε τὰ πόδια οὔτε τὰ χέρια, τὴν ὥρα πού ἂν ἦταν χρυσὰ θὰ φαίνονταν πάρα πολὺ ἄμορφα, βέβαια. Ἔτσι ἔπεσε ἔξω, ἀπὸ κουταμάρα, γιατί δὲν ἔξερε πὼς τὸ χρυσάφι, ὅπως λές, εἶναι πού τὰ κάνει ὅλα ἄμορφα, ὅπου καὶ νὰ προστεθῆ. Ὅταν τὰ λήῃ αὐτά, τί νὰ τοῦ ἀποκριθοῦμε, Ἰππία;

III. Καμιὰ δυσκολία! Θὰ ποῦμε ὅτι σωστά ἔκαμε· γιατί καὶ ὅ,τι εἶναι φτιαγμένο ἀπὸ φίλντισι εἶναι, φαντάζομαι, ἄμορφο.

ΣΩ. Γιατὶ ὅμως τότε, θὰ πῆ, δὲν ἔκανε καὶ τὰ μέσα μέρη τῶν ματιῶν ἀπὸ φίλντισι, μόνο ἀπὸ πέτρα;—καὶ μάλιστα κοίταξε νὰ βρῆ πέτρα πού νὰ μοιάζῃ ὅσο γίνεται περισσότερο με τὸ φίλντισι. Ἡ μήπως καὶ ἡ πέτρα ἢ ἄμορφη εἶναι κάτι ἄμορφο; Θὰ τὸ δεχτοῦμε, Ἰππία;

III. Θὰ τὸ δεχτοῦμε, φτάνει νὰ ταιριάζῃ.

ΣΩ. Καὶ ὅταν δὲν ταιριάζῃ, θὰ ποῦμε πὼς εἶναι κάτι ἄσκημο; Νὰ τὸ παραδεχτῶ ἢ ὄχι;

III. Παραδέξου το, ὅταν βέβαια δὲν ταιριάζῃ.

ΣΩ. Καὶ τώρα τί; Τὸ φίλντισι καὶ τὸ χρυσάφι, θὰ πῆ, σοφὲ μου ἐσύ ὅταν ταιριάζῃ, κάνει τὰ πράγματα νὰ φαίνονται ἄμορφα, ὅταν ὅμως δὲν ταιριάζῃ, ἄσκημα. Ἔτσι δὲν εἶναι; Θὰ τὸ ἀρνηθοῦμε αὐτό, ἢ θὰ συμφωνήσουμε μαζί του πὼς μιλεῖ σωστά;

III. Θὰ συμφωνήσουμε σὲ τοῦτο τουλάχιστο, ὅτι ἐκεῖνο πού ταιριάζει στὸ κάθε πράγμα κάνει τὸ κάθε πράγμα ἄμορφο.

ΣΩ. Καὶ τί ἀπὸ τὰ δύο ταιριάζει, θὰ πῆ, στὴ χύτρα, πού πιὸ πρὶν λέγαμε, τὴν ἄμορφη, ὅταν κανεὶς τὴ βάζῃ στὴ φωτιά γεμάτη ἄμορφο χυλὸ ἀπὸ ὄσπρια: μιὰ κουτάλα ἀπὸ χρυσάφι ἢ ἀπὸ σκόζυλο;

III. Γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Ἡρακλῆ, τί λογῆς ἄνθρωπος εἶναι αὐτὸς πού λές, Σωκράτη! Δὲν θέλεις νὰ μοῦ πῆς ποιὸς εἶναι;

ΣΩ. Δὲν θὰ τὸν γνώριζες, ἂν σοῦ ἔλεγα τὸ ὄνομά του.

III. Καὶ τώρα ὅμως ἐκεῖνο πού ξέρω εἶναι πὼς εἶναι πολὺ χοντροκέφαλος!

ΣΩ. Ἄνάποδος εἶναι, πολὺ ἀνάποδος, Ἰππία! Τί θὰ τοῦ ποῦμε ὅμως; γιὰ ποιὰ ἀπὸ τίς δύο κουτάλες πὼς ταιριάζει στὸ χυλὸ

και στη χύτρα; Αὐτὴ βέβαια ποὺ εἶναι ἀπὸ συκόξυλο· ἢ ὄχι; γιατί κάνει τὸ χυλὸ νὰ μοσκοβολᾷ περισσότερο, καὶ τὴν ἴδια ὥρα, ἀγαπητέ μου, δὲν εἶναι φόβος νὰ μᾶς τσακίσῃ τὴ χύτρα καὶ νὰ χύσῃ τὸ χυλὸ καὶ νὰ σβήσῃ τὴ φωτιά καὶ αὐτοὺς ποὺ περιμένουν νὰ φᾶνε νὰ τοὺς κἀνῃ νὰ χάσουν ἓνα τόσο ὀρεχτικὸ φαγητό. Ἐκείνη ὅμως ἢ χρυσὴ θὰ τὰ ἔκανε ὅλα αὐτά, γιὰ τοῦτο μοῦ φαίνεται πὼς πρέπει νὰ ποῦμε πὼς ἢ κουτάλα ἀπὸ συκόξυλο ταιριάζει περισσότερο ἀπὸ τὴ χρυσή. Ἡ μήπως ἐσὺ ἔχεις ἄλλη γνώμη;

ΙΠ. Ἀλήθεια, ταιριάζει, Σωκράτη, περισσότερο. Ὅπωςδὴποτε ὅμως ἐγὼ δὲν θὰ συζητοῦσα μὲ ἓναν ἄνθρωπο ποὺ ρωτᾷ τέτοια πράγματα.

ΣΩ. Καὶ πολὺ σωστά, καλέ μου! Σὲ σένα βέβαια δὲν θὰ ταιριάζει νὰ γεμίζουν τ' αὐτιά σου μὲ τέτοιας λογῆς λέξεις—σὲ σένα, ποὺ εἶσαι τόσο ἁμορφα ντυμένος καὶ ἁμορφα ποδεμένος καὶ ἔχεις τόσο μεγάλο ὄνομα σὲ ὄλους τοὺς Ἕλληνες γιὰ τὴ σοφία σου. Ἐμένα ὅμως καθόλου δὲν μὲ πειράζει νὰ σμίγω μὲ τὸν ἄνθρωπο αὐτόν. Γι' αὐτὸ μάθε τα σὲ μένα ἀπὸ πῶς πρὶν καὶ δῶσε ἀπόκριση γιὰ τὸ χατίρι τὸ δικό μου. Ἄν λοιπὸν ταιριάζῃ πῶς πολὺ ἢ κουτάλα ἀπὸ συκόξυλο παρὰ ἀπὸ χρυσάφι, θὰ πῆ ὁ ἄνθρωπος αὐτός, δὲν θὰ ἦταν ἀναγκαστικὰ καὶ πῶς ἁμορφη, τὴ στιγμὴ ποὺ παραδέχτηκες, Σωκράτη, ὅτι αὐτὸ ποὺ ταιριάζει εἶναι πῶς ἁμορφο ἀπὸ αὐτὸ ποὺ δὲν ταιριάζει; Νὰ παραδεχτοῦμε λοιπὸν, Ἰππία, πὼς ἢ κουτάλα ἀπὸ συκόξυλο εἶναι πῶς ἁμορφη ἀπὸ τὴ χρυσή; Ἡ ὄχι;

ΙΠ. Θέλεις νὰ σοῦ πῶ, Σωκράτη, τί νὰ τοῦ πῆς πὼς εἶναι τὸ ἁμορφο, γιὰ νὰ γλιτώσῃς ἀπὸ τὰ πολλὰ τὰ λόγια;

ΣΩ. Καὶ βέβαια νὰ μοῦ πῆς, ὄχι ὅμως ἀμέσως· πῶς πρὶν νὰ μοῦ πῆς γιὰ ποιὰν ἀπὸ τίς δύο κουτάλες ποὺ ἔλεγα τώρα δὲ νὰ ἀποκριθῶ πὼς ταιριάζει καὶ εἶναι πῶς ἁμορφη.

ΙΠ. Καλὰ, ἀφοῦ τὸ θέλεις, ἀποκρίσου του πὼς εἶναι ἢ δουλεμένη ἀπὸ συκιά.

ΣΩ. Τώρα λέγε αὐτὸ ποὺ ἤθελες τώρα δὲ νὰ πῆς· γιατί μὲ αὐτὴν τὴν ἀπόκριση, ἂν τοῦ πῶ πὼς τὸ ἁμορφο εἶναι τὸ χρυσάφι, νομίζω πὼς τὸ χρυσάφι δὲν θὰ φανῆ καθόλου πῶς ἁμορφο ἀπὸ τὸ ξύλο τῆς συκιάς. Τώρα ὅμως τί λὲς πάλι πὼς εἶναι τὸ ἁμορφο;

ΙΠ. Ἐγὼ θὰ σοῦ πῶ· γιατί μοῦ φαίνεται πὼς γυρεύεις στὴν

ἀπόκρισή μας νὰ ποῦμε γιὰ τὸ ἁμορφο πὼς εἶναι τέτοιο, ποὺ ποτὲ ποθενὰ σὲ κανέναν νὰ μὴ φαίνεται ἄσκημο.

ΣΩ. Βεβαίωτατα, Ἰππία. Αὐτὴ τὴ φορὰ τὸ ἔπιασες σωστὰ τὸ θέμα.

ΙΠ. Ἄκου λοιπὸν! Ἄν σ' αὐτὸ ποὺ θὰ πῶ φέρῃ κανεὶς καμὴν ἀντίρρηση, τότε—νὰ εἶσαι σίγουρος—ἐγὼ θὰ ὁμολογήσω πὼς δὲν ξέρω τί μοῦ γίνεται.

ΣΩ. Λέγε το λοιπὸν μὴν ὥρα ἀρχύτερα, γιὰ τὸ ὄνομα τῶν θεῶν!

Τρίτος ἸΠ. Λέγω λοιπὸν πὼς πάντοτε καὶ γιὰ κάθε ἄνθρωπο **δρισμός**· καὶ σὲ κάθε τόπο τὸ πῶς ἁμορφο γιὰ ἓναν ἄντρα, ποὺ εἶναι πλούσιος, γερὸς, τιμημένος ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες, εἶναι νὰ φτάσῃ σὲ βαθιὰ γεράματα, νὰ φροντίσῃ νὰ κἀνῃ γιὰ τοὺς γονεῖς του, ὅταν πεθάνουν, μιὰ ἁμορφη κηδεῖα καὶ τέλος νὰ τὸν θάψουν τὰ παιδιὰ του ἁμορφα καὶ ἀρχοντικά.

ΣΩ. Πῶς πῶ, Ἰππία! Ἀληθινὰ, μίλησες θαυμάσια, περίφημα, ἀντάξιά σου! Καὶ μὰ τὴν Ἥρα, σὲ χαίρομαι, γιατί μοῦ φαίνεται πὼς μοῦ παραστέκεσαι, ὅσο μπορεῖς, γεμάτος καλὴ διάθεση. Ὅμως τὸν ἄνθρωπο αὐτόν δὲν τὸν πιάσαμε, καὶ τώρα εἶναι ποὺ θὰ γελάσῃ μὲ τὴν καρδιά του μαζί μας—ξέρε το καλὰ!

ΙΠ. Καὶ τί θὰ κερδίσῃ μὲ τὰ γέλια του, Σωκράτη; Γιατί ὅταν σ' αὐτὰ δὲν ἔχῃ νὰ πῆ τίποτε καὶ ὅμως γελάῃ, θὰ γελάσῃ μὲ τὸν ἑαυτὸ του, καὶ αὐτὸς θὰ εἶναι ποὺ μαζί του θὰ γελάσουν ὅσοι εἶναι μπροστά.

ΣΩ. Ἴσως ἔχεις δίκιο· Ἴσως ὅμως μὲ τὴν ἀπόκριση αὐτὴ—ἔτσι ψυχανεμίζομαι—ὑπάρχει φόβος νὰ μὴ γελάσῃ μονάχα μαζί μου.

ΙΠ. Τί θέλεις νὰ πῆς;

ΣΩ. Ὅτι, ἂν τύχῃ καὶ κρατῇ ραβδί καὶ δὲν τὸ βάλω στὰ πόδια γιὰ νὰ γλιτώσω, θὰ δοκιμάσῃ τὸ δίχως ἄλλο νὰ μὲ προφτάσῃ.

ΙΠ. Τί λὲς; Ἀφέντης σου εἶναι ὁ ἄνθρωπος αὐτός; καὶ ἂν τὸ κἀνῃ αὐτό, δὲν θὰ τὸν σύρουν στὰ δικαστήρια καὶ δὲν θὰ τιμωρηθῇ; Ἡ μήπως ἢ πολιτεία σας δὲν ἔχει δικαστήρια, μόνο ἀφήνει τοὺς πολίτες νὰ δέρῃν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον ἄδικα;

ΣΩ. Καθόλου δὲν τοὺς ἀφήνει.

ΙΠ. Τότε λοιπὸν θὰ τιμωρηθῆ, ἂν σὲ δεῖρη ἄδικα.

ΣΩ. Δὲν τὸ πιστεύω, Ἴππία, ὄχι! Ἄν τοῦ ἔδινά αὐτὴ τὴν ἀπόκριση, ἐγὼ τουλάχιστο εἶμαι τῆς γνώμης πὼς θὰ μὲ ἔδερνε μὲ τὸ δίκιο του.

ΙΠ. Καὶ ἐγὼ τῆς ἴδιας γνώμης εἶμαι, Σωκράτη, τῆ στιγμῇ ποὺ ἐσὺ ὁ ἴδιος τὸ πιστεύεις.

ΣΩ. Νὰ σοῦ πῶ λοιπὸν γιατί καὶ ὁ ἴδιος τὸ πιστεύω ὅτι μὲ τὸ δίκιο του θὰ μὲ ἔδερνε, ἂν ἔδινά αὐτὴ τὴν ἀπόκριση; Ἡ θέλεις καὶ σὺ νὰ μὲ δεῖρης δίχως κρίση; Ἡ θὰ δεχτῆς νὰ σοῦ μιλήσω;

ΙΠ. Θὰ ἦταν φοβερό, Σωκράτη, ἂν δὲν ἐδεχόμουν. Τί θέλεις ὅμως νὰ πῆς;

ΣΩ. Ἐγὼ θὰ σοῦ τὸ πῶ μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ὅπως λίγο πρὶν· θὰ παρασταίνω ἐκεῖνον, γιὰ νὰ μὴ λέω σὲ σένα λόγια σὰν αὐτὰ ποὺ θὰ πῆ ἐκεῖνος σὲ μένα, βαριά καὶ ἀναπάντεχα. Τὸ δίχως ἄλλο, πές μου, θὰ πῆ, Σωκράτη, θαρρεῖς πὼς ἄδικα θὰ τὸ ἔτρωγες τὸ ξύλο; Πῆρες νὰ τραγουδᾷς ἕναν ἀτέλειωτο διθύραμβο¹, καὶ βρέθηκες νὰ τραγουδᾷς τόσο παράφωνα, πέρα γιὰ πέρα ἄσχετα μὲ αὐτὰ ποὺ σὲ ρώτησα. Πῶς τὸ λές αὐτό; θὰ πῶ ἐγώ. – Πῶς; θὰ πῆ. Τὸ ξέχασες κιόλας; Ἐγὼ σὲ ρώτησα γιὰ τὸ ἄμορφο καθαυτό, ποὺ ἂν προστεθῆ σὲ ὅτιδήποτε τὸ κάνει νὰ εἶναι ἄμορφο – μὰ πέτρα εἶναι, μὰ ξύλο, μὰ ἄνθρωπος, μὰ θεός, μὰ κάθε πράξη, μὰ κάθε μάθηση. Ἡ ἄμορφιά αὐτῆ καθαυτῆ τί εἶναι – αὐτὸ ρωτῶ, ἄνθρωπέ μου καὶ δὲν μπορῶ νὰ σοῦ τὸ φωνάξω πρὶν δυνατὰ – οὔτε πέτρα νὰ ἦσουν καθισμένοι δίπλα μου, καὶ μάλιστα μυλόπετρα, δίχως αὐτιά καὶ δίχως μυαλό! – Ἄν λοιπὸν ἐμένα μ' ἐπιανε φόβος, θὰ σοῦ κακοφαινόταν, Ἴππία, ἂν τοῦ ἀποκρινόμουν ἔτσι: Μὰ εἶναι ὁ Ἴππίας ποὺ εἶπε πὼς αὐτὸ εἶναι τὸ ἄμορφο! Καὶ ὅμως ἐγὼ τὸν ρώτησα ἀκριβῶς ὅπως σὺ ἐμένα, γι' αὐτὸ δηλαδή ποὺ εἶναι ἄμορφο

1. Ὁ τρίτος ὀρισμὸς τοῦ Ἴππία (291 d), δοσμένος μὲ πολλὰ λόγια καὶ σὲ κάπως πανηγυρικὸ τόνο, θυμίζει στὸν ἀντιρρησία ἕναν ἀτέλειωτο διθύραμβο, ἕνα ποιητικὸ εἶδος ποὺ στὴ σύγχρονη μὲ τὸν Πλάτωνα μορφή του δὲν ἔφρασε καθόλου στὸ φιλόσοφο. Ἄπὸ πάνω, τὸ 'τραγοῦδι' τοῦ Ἴππία εἶναι παράφωνα.

γιὰ τὸ καθετὶ καὶ πάντοτε. Τί λές λοιπὸν; Δὲν θὰ σοῦ κακοφανεῖ, ἂν τὰ πῶ αὐτά;

ΙΠ. Ἐκεῖνο ποὺ ξέρω, Σωκράτη, εἶναι ὅτι αὐτὸ ποὺ ἐγὼ εἶπα ἄμορφο εἶναι γιὰ τὸ καθετὶ ἄμορφο καὶ θὰ φαίνεται ἄμορφο.

ΣΩ. Θὰ εἶναι ὅμως καὶ γιὰ πάντα; θὰ πῆ; γιατί τὸ ἄμορφο εἶναι βέβαια πάντοτε ἄμορφο.

ΙΠ. Καὶ βέβαια.

ΣΩ. Καὶ ἦταν πάντοτε ἄμορφο – ἢ ὄχι; θὰ πῆ.

ΙΠ. Καὶ ἦταν.

ΣΩ. Τάχα καὶ γιὰ τὸν Ἀχιλλέα, θὰ πῆ, ὁ ξένος ὁ Ἡλείος εἶπε πὼς ἦταν ἄμορφο νὰ ταφῆ ὕστερα ἀπὸ τοὺς προγόνους του; Καὶ γιὰ τὸν παπποῦ του τὸν Αἰακὸ καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους ὅσοι γεννήθηκαν ἀπὸ θεοὺς¹, καὶ γιὰ τοὺς θεοὺς τοὺς ἴδιους;

ΙΠ. Τί εἶναι πάλι αὐτό; Νὰ πάρη ἡ εὐχή! Τοῦτα ποὺ ρωτᾷει ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς οὔτε κἀν εὐσέβεια στοὺς θεοὺς δείχνουν!

ΣΩ. Καὶ τί μὲ αὐτό; Καὶ ἄλλος νὰ ἦταν ἐκεῖνος ποὺ ρωτοῦσε, ἡ ἀπάντησή πὼς ἔτσι ἔχουν τὰ πράγματα δὲν δείχνει ἔτσι κι ἄλλιῶς πολλὴ ἀσέβεια;

ΙΠ. Μπορεῖ.

ΣΩ. Μπορεῖ λοιπὸν νὰ εἶσαι σὺ ποὺ δείχνεις ἀνευλάβεια, θὰ πῆ, τὴν ὥρα ποὺ λές ὅτι γιὰ ὅλους καὶ πάντοτε εἶναι ἄμορφο νὰ θαφτῆ κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους του καὶ νὰ θάψῃ τοὺς γονεῖς του. Μήπως δὲν ἦταν ἕνας ἀπὸ ὅλους ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὅλοι αὐτοὶ ποὺ τώρα δὰ λέγαμε;

ΙΠ. Μὰ ἐγὼ δὲν μιλοῦσα βέβαια γιὰ τοὺς θεοὺς.

ΣΩ. Οὔτε καὶ γιὰ τοὺς ἥρωες, ὅπως φαίνεται.

ΙΠ. Ὅχι, γιὰ ὅσους τουλάχιστο ἦταν παιδιὰ θεῶν.

ΣΩ. Γιὰ ὅσους ὅμως δὲν ἦταν;

ΙΠ. Γι' αὐτούς ναί.

ΣΩ. Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τὰ λόγια σου, ὅπως φαίνεται, ἀπὸ τοὺς ἥρωες γιὰ τὸν Τάνταλο καὶ τὸν Δάρδανο καὶ τὸν Ζῆθο εἶναι

1. Ὁ Ἀχιλλέας εἶχε μητέρα τὴ Θέτιδα, ποὺ ἦταν θεά. Ὁ Αἰακὸς ἦταν γιὸς τοῦ Δία.

φοβερὸ καὶ ἀνόσιο καὶ ἄσκημο, γιὰ τὸν Πέλοπα ὅμως καὶ γιὰ ὁσους ἄλλους ἔχουν γεννηθῆ μετὰ τὸν ἴδιο τρόπο ¹, εἶναι ἄμορφο.

III. Ἐγὼ τουλάχιστο αὐτῆ τῆ γνώμη ἔχω.

ΣΩ. Σὺ λοιπὸν πιστεύεις, θὰ μοῦ πῆ, κάτι ποῦ ὡς πρὶν ἀπὸ λίγο δὲν τὸ δεχόσουν, ὅτι τὸ νὰ θαφτῆ κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους του, ἀφοῦ πρῶτα ἔχει θάψει τοὺς προγόνους του, εἶναι μερικὲς φορὲς καὶ γιὰ μερικοὺς ἄσκημο. Ἀκόμα περισσότερο, καθὼς φαίνεται, πιστεύεις γι' αὐτὸ πὼς εἶναι ἀδύνατο νὰ γίνῃ καὶ νὰ εἶναι γιὰ ὅλους ἄμορφο· ὥστε αὐτό, καθὼς καὶ ἐκεῖνα πρὶν, τόσο ἢ κοπέλα ὅσο καὶ ἡ χύτρα, ἔχει πάθει τὸ ἴδιο, καὶ μετὰ ἀκόμα πρὶν γελοῖο τρόπο εἶναι γιὰ τὸν ἕναν ἄμορφο, γιὰ τὸν ἄλλον ὄχι ἄμορφο. Καὶ οὔτε καὶ σήμερα ἀκόμα, θὰ πῆ, εἶσαι ἱκανός, Σωκράτη, νὰ ἀποκριθῆς γιὰ τὸ ἄμορφο αὐτὸ ποῦ ρωτῶ, τί ἀκριβῶς εἶναι. Αὐτὰ λέγοντας καὶ παρόμοια θὰ με ντροπιάσῃ μετὰ τὸ δίκιο του, ἂν τοῦ ἀποκριθῶ ἔτσι. — Τίς περισσότερες φορὲς, Ἰππία, με αὐτὸν πάνω κάτω τὸν τρόπο κουβεντιάζει μαζί μου. Κάποτε κάποτε ὅμως, λές καὶ με λυπᾶται ποῦ εἶμαι ἄπραγος καὶ ἀμόρφωτος καὶ μοῦ δείχνει ὁ ἴδιος τὸ δρόμο ρωτώντας με ἂν τέτοιας λογῆς μοῦ φαίνεται πὼς εἶναι τὸ ἄμορφο ἢ καὶ γιὰ ὅποιο ἄλλο θέμα τύχη νὰ με ρωτᾷ καὶ νὰ γίνεταί κουβέντα πάνω σ' αὐτό.

III. Τί θέλεις νὰ πῆς, Σωκράτη;

Τέταρτος ΣΩ. Ἐγὼ θὰ σοῦ τὸ ἐξηγήσω: Σωκράτη παράξενε, **δρισμός**. μοῦ λέει, σταμάτα νὰ δίνῃς τέτοιες ἀποκρίσεις καὶ μετὰ τὸν τρόπο αὐτὸν· γιὰτὶ εἶναι πολὺ ἀνόητες καὶ δὲν εἶναι δύσκολο νὰ ἀποδείξῃ κανεὶς πὼς δὲν στέκουν. Κοίταξε λοιπὸν μήπως σοῦ φαίνεται πὼς κάτι τέτοιο εἶναι ἄμορφο, αὐτὸ ποῦ τώρα δὲν τὸ ἀγγίζαμε, ὅταν ἀπαντώντας εἶπαμε ὅτι τὸ χρυσάφι εἶναι ἄμορφο γιὰ ὅσα ταιριάζει, γιὰ ὅσα ὅμως δὲν ταιριάζει ὄχι, τὸ ἴδιο καὶ γιὰ ὅλα τὰ ἄλλα, ὅτι εἶναι ἄμορφο, ὅταν αὐτὸ ²προσθεθῆ. Κοίταξε λοιπὸν αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ταιριαστὸ καὶ τῆ φύση αὐτοῦ τοῦ ταιριαστοῦ, μήπως αὐτὸ τυχαίνει νὰ εἶναι τὸ ἄμορφο. Ἐγὼ, εἶναι ἀλήθεια, συνηθίζω νὰ συμφωνῶ μαζί του σὲ τέτοια πράγματα κάθε φορά. Μήπως

1. Δὲν ἔχουν δηλ. θεϊκοὺς γονεῖς.

2. Τὸ ταιριαστὸ.

καὶ ἔχω τί ἄλλο νὰ τοῦ πῶ; Σὺ ὅμως ἔχεις τὴ γνώμη ὅτι τὸ ταιριαστὸ εἶναι ἄμορφο;

III. Ὅπως δὴποτε, Σωκράτη.

ΣΩ. Ἄς τὸ σκεφτοῦμε, μήπως τυχὸν βρεθοῦμε γελασμένοι.

III. Καὶ βέβαια νὰ τὸ σκεφτοῦμε.

ΣΩ. Κοίταξε λοιπὸν! Αὐτὸ ποῦ λέμε ταιριαστὸ εἶναι τάχα ἐκεῖνο ποῦ ὅταν προσθεθῆ κάνει κάθε πράγμα ποῦ θὰ τοῦ προσθεθῆ νὰ φαίνεται ἄμορφο ἢ ἐκεῖνο ποῦ τὸ κάνει νὰ εἶναι ἄμορφο; Ἡ μήπως οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο;

III. Ἐμένα μοῦ φαίνεται...

ΣΩ. Ποιὸ ἀπὸ τὰ δύο;

III. Ἐκεῖνο ποῦ τὸ κάνει νὰ φαίνεται ἄμορφο· ὅπως ὅταν κανεὶς βάλῃ φορέματα καὶ ποδήματα ποῦ τοῦ πᾶνε, φαίνεται πρὶν ἄμορφος, ἀκόμα καὶ ἂν ἦταν νὰ γελαῖ μαζί του.

ΣΩ. Τότε ὅμως, ἂν τὸ ταιριαστὸ εἶναι κάτι ποῦ κάνει τὰ πράγματα νὰ φαίνονται πρὶν ἄμορφα ἀπὸ ὅ,τι πραγματικὰ εἶναι, τότε τὸ ταιριαστὸ θὰ ἦταν ἓνα ξεγέλασμα σχετικὰ μετὰ τὸ ἄμορφο· δὲν θὰ ἦταν αὐτὸ ποῦ ἐμεῖς γυρεύουμε, Ἰππία — ἢ ὄχι; γιὰτὶ αὐτὸ ποῦ ἐμεῖς γυρεύουμε εἶναι ἐκεῖνο ποῦ κάνει ὅλα τὰ πράγματα νὰ εἶναι ἄμορφα, τὸ ἴδιο ὅπως ἂν ζητούσαμε ἐκεῖνο ποῦ κάνει ὅλα τὰ μεγάλα μεγάλα, τὴν ὑπεροχὴ· γιὰτὶ ὅλα τὰ μεγάλα εἶναι ἢ ὑπεροχὴ ποῦ τὰ κάνει μεγάλα· ἀκόμα καὶ ἂν δὲν φαίνονται, τὴν ὥρα πρὶν ὑπερέχουν, εἶναι ἀναγκαστικὰ μεγάλα. Ἔτσι λοιπὸν, λέμε, καὶ τὸ ἄμορφο, ἐκεῖνο ποῦ κάνει ὅλα τὰ πράγματα νὰ εἶναι ἄμορφα, εἴτε φαίνονται εἴτε ὄχι, τί μπορεῖ νὰ εἶναι; Τὸ ταιριαστὸ μιὰ φορά δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι· γιὰτὶ αὐτὸ τὸ κάνει νὰ φαίνονται πρὶν ἄμορφα ἀπὸ ὅ,τι εἶναι, καθὼς ὁ ἴδιος λές, τί ἀκριβῶς ὅμως εἶναι δὲν τὰ ἀφήνει νὰ φανοῦν. Ἐκεῖνο ὅμως ποῦ τὰ κάνει νὰ εἶναι ἄμορφα, ὅπως τώρα δὲν εἶπα, εἴτε φαίνονται εἴτε ὄχι, αὐτὸ πρέπει νὰ προσπαθήσουμε νὰ ποῦμε τί εἶναι· γιὰτὶ αὐτὸ εἶναι ποῦ γυρεύουμε, ἂν βέβαια γυρεύουμε τὸ ἄμορφο.

III. Μὰ τὸ ταιριαστὸ, Σωκράτη, μετὰ τὴν παρουσία του τὰ κάνει καὶ νὰ εἶναι καὶ νὰ φαίνονται ἄμορφα.

ΣΩ. Εἶναι λοιπὸν ἀδύνατο γιὰ ὅσα εἶναι πραγματικὰ ἄμορφα

νά μή φαίνονται πώς είναι ἄμορφα, ἀν βέβαια εἶναι μπροστά αὐτὸ πού τὰ κάνει νά φαίνονται ἄμορφα – ἢ ὄχι;

III. Ἄδύνατο.

ΣΩ. Νά τὸ παραδεχτοῦμε, λοιπόν, Ἰππία, ὅτι ὅλα τὰ πραγματικά ἄμορφα, καὶ οἱ θεσμοὶ καὶ οἱ ἀπασχολήσεις, θεωροῦνται πώς εἶναι ἄμορφα καὶ φαίνονται ἄμορφα πάντοτε σὲ ὅλους; Ἡ μήπως ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο, νά ποῦμε ὅτι δὲν τὰ ξέρουν καὶ ὅτι περισσότερο ἀπὸ καθετὶ ἄλλο αὐτὰ εἶναι πού προκαλοῦν μαλώματα καὶ πολέμους καὶ στήν ἰδιωτικὴ ζωὴ ἀνάμεσα στὰ ἄτομα καὶ στή δημόσια ἀνάμεσα στίς πολιτεῖες;

III. Πιὸ σωστὸ τὸ δεύτερο, Σωκράτη· ὅτι δὲν τὰ ξέρουν.

ΣΩ. Δὲν θὰ ἦταν ὁμως ἔτσι, ἀν εἶχαν καὶ τὴν ιδιότητα νά φαίνονται· θὰ τὴν εἶχαν ὁμως, ἀν τὸ ταιριαστὸ ἦταν ἄμορφο καὶ ἔκανε τὰ πράγματα ὄχι μόνο νά εἶναι ἄμορφα ἀλλὰ καὶ νά φαίνονται. Ἐτσι τὸ ταιριαστὸ, ἀν εἶναι ἐκεῖνο πού κάνει τὰ πράγματα νά εἶναι ἄμορφα, θὰ ἦταν τὸ ἄμορφο, αὐτὸ πού ἐμεῖς γυρεύουμε, ὄχι ὁμως βέβαια ἐκεῖνο πού τὰ κάνει νά φαίνονται. Ἄν πάλι τὸ ταιριαστὸ εἶναι ἐκεῖνο πού τὰ κάνει νά φαίνονται ἄμορφα, δὲν θὰ ἦταν τὸ ἄμορφο, αὐτὸ πού ἐμεῖς γυρεύουμε· γιατί ἐκεῖνο τὰ κάνει νά εἶναι ἄμορφα· τὸ ἴδιο ὁμως πρᾶγμα νά τὰ κἀν ὄχι μόνο νά φαίνονται ἀλλὰ καὶ νά εἶναι ὄχι μόνο ἄμορφα, ἀλλὰ καὶ ὅτιδήποτε ἄλλο, δὲν θὰ μπορούσε ποτέ. Ἄς διαλέξουμε λοιπόν τί μᾶς φαίνεται ὅτι εἶναι τὸ ταιριαστὸ: ἐκεῖνο πού κάνει νά φαίνονται ἄμορφα ἢ νά εἶναι ἄμορφα;

III. Νά φαίνονται, αὐτὸ πιστεύω ἐγὼ τουλάχιστο, Σωκράτη.

ΣΩ. Ἀλίμονο! Μᾶς ξέφυγε λοιπόν μέσα ἀπὸ τὰ χέρια, Ἰππία, τὸ ἄμορφο, νά μάθουμε τί τάχα εἶναι, τὴ στιγμὴ πού τὸ ταιριαστὸ φανερώθηκε πώς εἶναι κάτι ἄλλο ἀπὸ τὸ ἄμορφο.

III. Ναί, μά τὸν Δία, Σωκράτη, καὶ εἶναι ἀλήθεια πώς μοῦ φαίνεται πολὺ παράξενο.

ΣΩ. Ὅμως, ἀγαπητέ μου, ἄς μὴν τὸ παρατήσουμε ἀκόμα· γιατί ἔχω καὶ τώρα κάποιαν ἐλπίδα ὅτι θὰ μᾶς ξεφανερωθῇ, τί τάχα νά εἶναι τὸ ἄμορφο.

III. Τὸ δίχως ἄλλο, Σωκράτη· δὲν εἶναι δὲ καὶ δύσκολο νά τὸ βρῆ κανεὶς. Ἐγὼ μάλιστα τὸ ξέρω καλὰ πώς ἀν ξεμοναχιαζόμενοι

γιὰ λίγη ὥρα καὶ ἔβαζα τὸ μυαλό μου νά δουλέψῃ, θὰ μπορούσα νά σοῦ τὸ πῶ μὲ ἀκριβεία μεγαλύτερη καὶ ἀπὸ τὴν ἀκριβεία τὴν ἴδια.

Πέμπτος ΣΩ. Ὅχι, μὴ λὲς μεγάλο λόγο, Ἰππία! Δὲν βλέπεις ὄρισμός. σὲ τί δυσκολίες μᾶς ἔχει κιόλας μπλέξει; Φοβάμαι μήπως θυμώσῃ μαζί μας καὶ μᾶς φύγῃ ἀκόμα πιὸ μακριά. Δὲν ξέρω ὁμως τί λέω! γιατί ἐσύ βέβαια, φαντάζομαι, θὰ τὸ βρῆς εὐκόλα, μόλις ξεμοναχιαστῆς. Ὅμως σὲ ἐξορκίζω στοὺς θεούς, ψάξε νά τὸ βρῆς ὅσο εἶμαι καὶ ἐγὼ μπροστά· ἀν μάλιστα θέλῃς, γύρευέ το μαζί μου ὅπως τώρα. Ἄν τὸ βροῦμε, δὲν θέλουμε τίποτε καλύτερο· ἀν ὄχι, θὰ κάνω ὑπομονή, φαντάζομαι, μὲ τὴν τύχη μου. Σὺ πάλι, ὅταν φύγῃς, θὰ τὸ βρῆς εὐκόλα. Καὶ ἀν τὸ βροῦμε τώρα, τὸ δίχως ἄλλο δὲν θὰ σοῦ φορτωθῶ ὕστερα, γιὰ νά μάθω τί ἦταν ἐκεῖνο πού βρῆκες μοναχός σου. Κοίταξε ὁμως τώρα τοῦτο, ἀν σοῦ φαίνεται πώς εἶναι τὸ ἄμορφο. Λέω δηλαδή πώς αὐτὸ εἶναι – ὁμως βάλε ὄλο σου τὸ μυαλό καὶ πρόσεχέ με μήπως πῶ κουταμάρες! Ἄς δεχτοῦμε λοιπόν πώς ἄμορφο εἶναι ὅ,τι εἶναι χρήσιμο. Αὐτὸ τὸ λέω ἔχοντας αὐτὰ στὸ νοῦ μου: γιὰ τὰ μάτια λέμε πώς εἶναι ἄμορφο ὄχι ὅσα φαίνονται πώς ἔχουν τὴν ιδιότητα νά μὴν μποροῦν νά βλέπουν, ἀλλὰ ὅσα μποροῦν νά βλέπουν καὶ μᾶς εἶναι χρήσιμα γιὰ νά βλέπουμε. Ἐτσι δὲν εἶναι;

III. Ναί.

ΣΩ. Ἐτσι καὶ γιὰ ὀλόκληρο τὸ σῶμα λέμε πώς εἶναι ἄμορφο, τὸ ἓνα γιὰ τὸ τρέξιμο, τὸ ἄλλο γιὰ τὸ πάλημα, τὸ ἴδιο καὶ γιὰ ὅλα τὰ ζῶα, ἓνα ἄλογο, ἓναν πετεινό, ἓνα ὀρνίθι, καὶ γιὰ τὰ ἐργαλεῖα ὅλα καὶ τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, τόσο τῆς στεριᾶς ὅσο καὶ τῆς θάλασσας, καρᾶβια φορηγὰ καὶ καρᾶβια πολεμικά, καὶ γιὰ τὰ σύνεργα ὅλα ὅσα ὑπηρετοῦν τὴ μουσικὴ εἴτε τις ἄλλες τέχνες καί, ἀν τὸ θέλῃς, γιὰ τις ἀπασχολήσεις καὶ τοὺς νόμους – ὅλα λίγο πολὺ δὲν τὰ ὀνομάζουμε μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ἄμορφα; Κοιτάζουμε γιὰ τὸ καθένα ποιὰ εἶναι ἡ φύση του, πώς εἶναι φτιαγμένο, σὲ ποιὰ κατάσταση βρίσκεται, καὶ ἐκεῖνο πού εἶναι χρήσιμο μὲ ὅποιον τρόπο χρήσιμο καὶ γιὰ ὅποιον σκοπὸ χρήσιμο καὶ ὅποτε χρήσιμο, λέμε πώς εἶναι ἄμορφο. Ἐκεῖνο ὁμως πού εἶναι ἀπὸ κάθε

ἀποψη ἄχρηστο τὸ λέμε ἄσκημο. Μήπως ἔχεις καὶ σὺ τὴν ἴδια γνώμη, Ἰππία;

ΙΠ. Βέβαια.

ΣΩ. Ἐχομε λοιπὸν δίκιο πού λέμε τώρα ὅτι τὸ χρήσιμο τυχαίνει νὰ εἶναι ἕμορφο περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο;

ΙΠ. Πολύ σωστά, Σωκράτη.

ΣΩ. Τώρα, ὅ,τι μπορεῖ νὰ φτιάξη τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ πράγμα εἶναι καὶ χρήσιμο σ' αὐτὸ ἀκριβῶς πού μπορεῖ νὰ φτιάξη· ἀντίθετα, σὲ ὅ,τι δὲν μπορεῖ εἶναι ἄχρηστο. Ἔτσι δὲν εἶναι;

ΙΠ. Καὶ βέβαια.

ΣΩ. Ἡ δύναμη λοιπὸν εἶναι ἕμορφο πράγμα καὶ ἡ ἀδυναμία ἄσκημο – ἢ ὄχι;

ΙΠ. Πάρα πολὺ· ὅτι ἔτσι ἔχουν τὰ πράγματα, Σωκράτη, τὸ μαρτυροῦν καὶ τὰ ἄλλα, περισσότερο ὅμως ἀπὸ ὅλα ἢ πολιτικῆ· γιὰτὶ στὴν πολιτικῆ καὶ στὴν πόλη του τὸ νὰ ἔχη κανεὶς δύναμη εἶναι τὸ πιὸ ἕμορφο ἀπὸ ὅλα, τὸ νὰ μὴν ἔχη ὅμως δύναμη εἶναι τὸ πιὸ ἄσκημο ἀπὸ ὅλα.

ΣΩ. Σωστά μιλεῖς. Μήπως λοιπὸν γιὰ τὸ ὄνομα τῶν θεῶν, Ἰππία γι' αὐτοὺς τοὺς λόγους εἶναι καὶ ἡ σοφία τὸ πιὸ ἕμορφο πράγμα, ἐνῶ ἡ ἀμάθεια τὸ πιὸ ἄσκημο;

ΙΠ. Ἀμὲ τί θαρρεῖς, Σωκράτη;

ΣΩ. Μὴν παίρνης φωτιά, καλέ μου φίλε! Γιὰτὶ ἐμένα μὲ κρατεῖ κάποιος φόβος, τί τάχα εἶναι αὐτὸ πάλι πού λέμε.

ΙΠ. Γιὰτὶ σὲ κρατεῖ πάλι φόβος, Σωκράτη; Τούτη τὴ φορὰ τουλάχιστο οἱ συλλογισμοί σου προχώρησαν πάρα πολὺ ἕμορφα.

ΣΩ. Πολὺ θὰ τὸ ἤθελα! Συλλογίσου ὅμως μαζί μου: Θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ κἀνὴ κάτι πού οὔτε τὸ ξέρει οὔτε καθόλου τὸ μπορεῖ;

ΙΠ. Ἐξάπαντος ὄχι. Καὶ πῶς θὰ τὸ ἔκανε, ἀφοῦ δὲν τὸ μπορεῖ;

ΣΩ. Ὅσοι λοιπὸν ἀστοχοῦν καὶ ὅ,τι κάνουν καὶ πιάνουν στὰ χέρια τους τὸ κάνουν μὲ κακὸ τρόπο, χωρὶς νὰ τὸ θέλουν, αὐτοὶ δὲν θὰ τὸ ἔκαναν ποτέ, ἂν δὲν μποροῦσαν νὰ τὸ κάνουν – ἢ ὄχι;

ΙΠ. Τὸ δίχως ἄλλο.

ΣΩ. Ὅστοςο, ὅσοι τὸ μποροῦν, τὸ μποροῦν γιὰτὶ τὸ μποροῦν, ὄχι γιὰτὶ δὲν τὸ μποροῦν.

ΙΠ. Ὅχι βέβαια.

ΣΩ. Ὅλοι ὅμως ὅσοι κάνουν κάτι, αὐτὸ πού κάνουν μποροῦν καὶ τὸ κάνουν.

ΙΠ. Ναί.

ΣΩ. Ὅστοςο ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἀπὸ παιδιὰ ἀκόμα, κάνουν πολὺ περισσότερα κακὰ παρά καλὰ καὶ ἀστοχοῦν, χωρὶς νὰ τὸ θέλουν.

ΙΠ. Ἔτσι εἶναι.

ΣΩ. Τότε ὅμως; Αὐτὴ τὴ δύναμη καὶ αὐτὰ τὰ χρήσιμα, ὅσα θὰ ἦταν χρήσιμα γιὰ νὰ κάνουν κάτι κακὸ, τάχα θὰ τὰ ποῦμε πῶς εἶναι ἕμορφα; ἢ θὰ ποῦμε γι' αὐτὰ πῶς κάθε ἄλλο παρά ἕμορφα εἶναι;

ΙΠ. Κάθε ἄλλο παρά ἕμορφα· αὐτὸ πιστεύω ἐγὼ τουλάχιστο, Σωκράτη.

Ἐκτος ΣΩ. Ὅστε ἡ δύναμη καὶ τὸ χρήσιμο, ὅπως φαίνεται, ὀρισμός. δὲν μπορεῖ, Ἰππία, νὰ εἶναι γιὰ μᾶς τὸ ἕμορφο.

ΙΠ. Ἄν μπορῆ, Σωκράτη, νὰ κἀνὴ καλὰ πράγματα καὶ εἶναι σ' αὐτὰ χρήσιμο.

ΣΩ. Ἐκεῖνο λοιπὸν πάει, χάθηκε, ὅτι δηλαδὴ ἡ δύναμη καὶ τὸ χρήσιμο γενικὰ εἶναι ἕμορφο πράγμα. Μήπως ὅμως, Ἰππία, ἐκεῖνο πού ἤθελε ἡ καρδιά μας νὰ πῆ ἦταν πῶς αὐτὸ πού εἶναι χρήσιμο γιὰ τὸ καλὸ καὶ ἔχει τὴ δύναμη νὰ κἀνὴ κάτι καλὸ τοῦτο εἶναι τὸ ἕμορφο;

ΙΠ. Αὐτὸ πιστεύω ἐγὼ τουλάχιστο.

ΣΩ. Τοῦτο ὅμως εἶναι ὠφέλιμο – ἢ ὄχι;

ΙΠ. Καὶ βέβαια.

ΣΩ. Ἔτσι λοιπὸν καὶ τὰ ἕμορφα σώματα καὶ οἱ ἕμορφοι θεσμοὶ καὶ ἡ σοφία καὶ ὅσα λέγαμε τώρα δὲ εἶναι ὅλα ἕμορφα, γιὰτὶ εἶναι ὠφέλιμα.

ΙΠ. Ὅλοφάνερα.

ΣΩ. Τὸ ὠφέλιμο λοιπὸν μᾶς φαίνεται πῶς εἶναι τὸ ἕμορφο, Ἰππία.

ΙΠ. Ὅπωςδῆποτε, Σωκράτη.

ΣΩ. Τὸ ὠφέλιμο ὅμως εἶναι αὐτὸ πού κάνει καλὸ.

ΙΠ. Αυτό είναι βέβαια.

ΣΩ. Και εκείνο που κάνει κάτι δεν είναι τίποτε άλλο από το αίτιο. Έτσι δεν είναι;

ΙΠ. Έτσι είναι.

ΣΩ. Όστε το ὄμορφο είναι το αίτιο τοῦ καλοῦ.

ΙΠ. Και βέβαια είναι.

ΣΩ. Όμως το αίτιο, Ἴππια, και ἐκεῖνο που αἰτιό του είναι το αίτιο είναι πράγματα διαφορετικά· γιατί το αίτιο δεν γίνεται να είναι αίτιο τοῦ αἰτίου. Κοίταξέ το ἔτσι: Τὸ αίτιο δεν φανερώθηκε πὼς είναι ἐκεῖνο που κάνει κάτι;

ΙΠ. Και βέβαια.

ΣΩ. Ἀπὸ ἐκεῖνο λοιπὸν που κάνει κάτι ἄλλο δεν γίνεται παρὰ μόνο αὐτὸ που γίνεται, ὄχι ὅμως αὐτὸ που κάνει – ἢ ὄχι;

ΙΠ. Έτσι είναι.

ΣΩ. Όστε ἄλλο πράγμα είναι ἐκεῖνο που γίνεται, και ἄλλο ἐκεῖνο που κάνει.

ΙΠ. Ναί.

ΣΩ. Όστε τὸ αίτιο δεν είναι τὸ αίτιο τοῦ αἰτίου παρὰ αὐτοῦ που γίνεται ἀπὸ αὐτό.

ΙΠ. Και βέβαια.

ΣΩ. Όστε ἂν τὸ ὄμορφο είναι αίτιο τοῦ καλοῦ, τὸ καλὸ θὰ γινόταν ἀπὸ τὸ ὄμορφο· και αὐτὸς είναι, ὅπως φαίνεται, ὁ λόγος που γνοιαζόμαστε και για τὴ φρονιμάδα και για ὅλα τὰ ἄλλα ὄμορφα πράγματα, γιατί τὸ ἔργο τους και τὸ γέννημά τους, τὸ καλὸ δηλαδή, είναι κάτι που ἀξίζει να γνοιαστοῦμε γι' αὐτό, και ἀπὸ ὅσα βρισκουμε θὰ ἔφτανε κανεὶς να πῆ πὼς τὸ ὄμορφο δείχνει σὰν να είναι ὁ πατέρας τοῦ καλοῦ.

ΙΠ. Βεβαιότατα! Ὡραῖα τὰ λές, Σωκράτη.

ΣΩ. Λοιπὸν και αὐτὸ ὥραῖα τὸ λέω, πὼς οὔτε ὁ πατέρας είναι γιὸς οὔτε ὁ γιὸς πατέρας;

ΙΠ. Και βέβαια ὥραῖα!

ΣΩ. Και πὼς οὔτε τὸ αίτιο είναι ἐκεῖνο που γίνεται, οὔτε πάλι ἐκεῖνο που γίνεται είναι αίτιο;

ΙΠ. Σωστά μιλεῖς.

ΣΩ. Μὰ τότε μὰ τὸν Δία, ἀγαπητέ μου, οὔτε τὸ ὄμορφο είναι

καλὸ οὔτε τὸ καλὸ ὄμορφο. Ἡ μήπως, ὕστερα ἀπὸ ὅσα εἶπαμε πρὶν, πιστεύεις πὼς μπορεῖ να γίνῃ αὐτό;

ΙΠ. Όχι, μὰ τὸν Δία, δεν μοῦ φαίνεται.

ΣΩ. Μᾶς ἱκανοποιεῖ λοιπὸν και θὰ θέλαμε να λέμε ὅτι τὸ ὄμορφο δεν είναι καλὸ οὔτε τὸ καλὸ ὄμορφο;

ΙΠ. Όχι μὰ τὸν Δία, αὐτὸς ὁ λόγος δεν με ἱκανοποιεῖ και τόσο!

ΣΩ. Ναί μὰ τὸν Δία, Ἴππια. Και σὲ μένα ὁ λόγος αὐτὸς ἀρέσει πολὺ λιγότερο ἀπὸ ὅσους εἶπαμε πρὶν.

ΙΠ. Έτσι δείχνει.

ΣΩ. Πρὶν ἀπὸ λίγο μᾶς φάνηκε πὼς αὐτὸς είναι ὁ ὄμορφότερος λόγος, ὅτι δηλαδή ὄμορφο είναι τὸ ὠφέλιμο και τὸ χρήσιμο και αὐτὸ που μπορεῖ να κάνῃ κάτι καλὸ. Τώρα ὅμως φτάνουμε να πιστέψουμε πὼς δεν είναι ἔτσι. Ἄν μπορῆ μάλιστα να γίνῃ, καταντάει να είναι ἀκόμα πιὸ γελοῖος ἀπὸ ἐκείνους τοὺς πρώτους, ὅπου θαρροῦσαμε πὼς ἡ κοπέλα είναι τὸ ὄμορφο και ἓνα ἓνα ἀπὸ αὐτὰ που εἶπαμε πιὸ μπροστά.

ΙΠ. Έτσι φαίνεται.

ΣΩ. Ἐγὼ δεν ξέρω πιά, Ἴππια, ποιὸν δρόμο να πάρω, τὰ ἔχω χαμένα· σὺ ὅμως μήπως ἔχεις να πῆς τίποτα;

ΙΠ. Για τὴν ὥρα ὄχι! Ἄν ὅμως, ὅπως σοῦ ἔλεγα πρὶν ἀπὸ λίγο, σκεφτῶ, ξέρω καλὰ πὼς θὰ τὸ βρῶ.

Ἐβδομος ὄρισμός. ΣΩ. Ἐκεῖνο που ἐγὼ ξέρω είναι πὼς ἡ ἐπιθυμία να μάθω δεν με ἀφήνει να σὲ περιμένω γι' ἀργότερα. Θαρρῶ μάλιστα πὼς τώρα δὰ βρῆκα κάποιον καλὸ δρόμο. Πρόσεχε! Ἄν ἐκεῖνο που μᾶς κάνει να χαιρόμαστε – δεν ἐννοῶ βέβαια ὅλες τις εὐχαριστήσεις, μόνο ἐκεῖνο που μᾶς δίνει χαρὰ με τὴν ἀκοή και με τὴν ὄραση – ἂν αὐτὸ λέγαμε ὄμορφο, τί λογῆς θὰ ἦταν ὁ πόλεμός μας¹; Ἄν δεν γελιέμαι, και οἱ ὄμορφοι ἄνθρωποι, Ἴππια, και τὰ στολίσματα ὅλα και οἱ ζωγραφιές και τὰ πλαστικὰ ἔργα, ὅσα τυχὸν είναι ὄμορφα, μᾶς εὐχαριστοῦν ὅταν τὰ βλέπουμε. Και

1. Πρβ. 286 d, ὅπου ἡ συζήτηση με τὸν ὑποθετικὸ ἀντιρρησία παρομοιάζεται με ἀγώνα πάλι (ἀναμαχοῦμενος τὸν λόγον).

οἱ ἤχοι οἱ ἄμορφοι καὶ ἡ μουσικὴ γενικὰ καὶ οἱ λόγοι καὶ τὰ παραμύθια τὴν ἴδια τούτῃ δουλειὰ κάνουν. Ἔτσι, ἂν ἀποκρινόμεσταν σὲ κεῖνον τὸν θρασύ ἄνθρωπο: Τὸ ἄμορφο, λεβέντη μου, εἶναι αὐτὸ πού δίνει εὐχαρίστηση μὲ τὰ μέσα τῆς ἀκοῆς καὶ τῆς ὄρασης, δὲν θὰ τοῦ κόβαμε, πιστεύεις, τὴ θρασύτητα;

ΙΠ. Ἐγὼ τουλάχιστο, Σωκράτη, πιστεύω ὅτι τώρα ὁ λόγος μας γιὰ τὸ τί εἶναι ἄμορφο εἶναι σωστός.

ΣΩ. Πές μου ὁμως: γιὰ τίς ἀσχολίες τίς ἄμορφες καὶ γιὰ τοὺς νόμους, Ἰππία, θὰ ποῦμε τάχα πὼς εἶναι εὐχάριστα στὴν ἀκοή καὶ στὴν ὄραση, γι' αὐτὸ καὶ εἶναι ἄμορφο; Ἡ μήπως εἶναι κάτι διαφορετικὸ;

ΙΠ. Μὰ σὲ τοῦτα, Σωκράτη, μπορεῖ νὰ μὴ δώση προσοχὴ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.

ΣΩ. Μὰ τὸ σκύλο, Ἰππία, θὰ δώση - ἐκεῖνος, πού ἐγὼ θὰ τὸν ντρεπόμεν πιδὸ πολὺ ἀπὸ κάθε ἄλλον, ἂν ἔλεγα ἀνοησίες καὶ καμωνόμεν πὼς κάτι λέω, χωρὶς νὰ λέω τίποτε.

ΙΠ. Καὶ ποιὸς εἶναι αὐτός;

ΣΩ. Ὁ Σωκράτης, ὁ γιδὸς τοῦ Σωφρονίσκου! Αὐτὸς τὴν ἄδεια νὰ μιλῶ γι' αὐτὰ τὰ πράγματα μὲ τόση εὐκολία, χωρὶς νὰ τὰ ἔχω ἐξετάσει καλά, δὲν θὰ μοῦ τὴν ἔδινε μὲ πιδὸ μεγάλη προθυμία ἀπὸ ὅ,τι θὰ μοῦ τὴν ἔδινε ἂν μιλοῦσα γιὰ πράγματα πού δὲν τὰ ξέρω σὰν νὰ τὰ ξέρω.

ΙΠ. Καὶ σὲ μένα ὁμως τὸν ἴδιο, μιὰ καὶ σὺ τὸ εἶπες, φαίνεται πὼς ἡ περίπτωση τῶν νόμων εἶναι κάτι διαφορετικὸ.

ΣΩ. Ἡσυχα, Ἰππία! Παρ' ὅλο πού ἔχουμε πέσει στὸ ἴδιο πάλι ἀδιέξοδο, ὅπως λίγο πιδὸ πρίν, γιὰ τὸ τί εἶναι ἄμορφο, πᾶμε νὰ πιστέψουμε πὼς βρήκαμε κάποιον ἄλλο σωστὸ δρόμο.

ΙΠ. Τί θέλεις νὰ πῆς, Σωκράτη;

ΣΩ. Ἐγὼ θὰ σοῦ πῶ αὐτὸ πού ἐγὼ τουλάχιστο πιστεύω, ἂν βέβαια λέω κάτι πού νὰ ἀξίζει. Τοῦτα δηλαδὴ τὰ σχετικὰ μὲ τοὺς νόμους καὶ τίς ἀσχολίες δὲν ἀποκλείεται νὰ φανοῦν πὼς δὲν εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴν αἴσθηση πού ἔχουμε μὲ τὴν ἀκοή καὶ μὲ τὴν ὄραση. Ἄς κρατηθοῦμε ὁμως σ' αὐτὸν τὸν λόγο, πὼς τὸ εὐχάριστο πού μᾶς δίνουν οἱ αἰσθήσεις αὐτὲς εἶναι ἄμορφο, χωρὶς νὰ φέρουμε καθόλου στὴ μέση τὸ ζήτημα τῶν νόμων. Ἄν ὁμως μᾶς ρωτήση

εἶτε τοῦτος πού λέω εἶτε ὅποιοσδήποτε ἄλλος: Γιὰ ποιὸν τάχα λόγο, Ἰππία καὶ Σωκράτη, ἀπομονώσατε ἀπὸ τὸ εὐχάριστο γενικὰ ἐκεῖνο πού εἶναι ἐκεῖ μόνον εὐχάριστο καὶ ἐκεῖ λέτε πὼς εἶναι ἄμορφο, γιὰ τὸ εὐχάριστο ὁμως πού μᾶς δίνουν οἱ ἄλλες αἰσθήσεις ἀπὸ τὰ φαγητὰ καὶ τὰ πιωτὰ καὶ τὰ ἐρωτικὰ καὶ ὅλα τὰ ἄλλα παρόμοια, δὲν λέτε πὼς εἶναι ἄμορφο; Ἡ μήπως λέτε πὼς οὔτε εὐχάριστα εἶναι οὔτε μᾶς δίνεται καμιά εὐχαρίστηση ἀπὸ αὐτὰ τὰ πράγματα, οὔτε ἀπὸ τίποτε ἄλλο ἔξω ἀπὸ τὴν ὄραση καὶ τὴν ἀκοή; - Τί θὰ ποῦμε, Ἰππία;

ΙΠ. Ὅπωςδήποτε θὰ ποῦμε, φαντάζομαι, ὅτι καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα μᾶς δίνονται εὐχαριστήσεις πολὺ μεγάλες.

ΣΩ. Γιατί τότε, θὰ πῆ, τὴν ὥρα πού εἶναι καὶ αὐτὲς εὐχαριστήσεις ὅχι λιγότερο ἀπὸ ὅ,τι ἐκεῖνες, τοὺς ἀφαιρεῖτε αὐτὸν τὸ χαρακτηρισμὸ καὶ δὲν τίς ἀφήνετε νὰ εἶναι ἄμορφες; - Γιατί, θὰ ποῦμε, ποιὸς θὰ εἶναι αὐτὸς πού δὲν θὰ γελοῦσε μαζί μας, ἂν λέγαμε γιὰ τὸ φαγητὸ πὼς εἶναι ὅχι εὐχάριστο πράγμα ἀλλὰ ἄμορφο, καὶ γιὰ μιὰ εὐχάριστη μυρουδιά πὼς εἶναι ὅχι εὐχάριστη ἀλλὰ ἄμορφη; Ὅσο γιὰ τὰ ἐρωτικὰ, ὅλοι θὰ τὰ ἔβαζαν μαζί μας λέγοντας πὼς εἶναι κάτι πάρα πολὺ εὐχάριστο, πρέπει ὁμως κανεῖς, καὶ ἂν τὰ κάνη, νὰ τὰ κάνη μὲ τρόπο πού νὰ μὴν τὰ βλέπη κανένας, γιὰτί εἶναι, πιστεύουν, πάρα πολὺ ἄσκημο νὰ τὰ βλέπουν. - Τὴν ὥρα πού τὰ λέμε αὐτά, Ἰππία, τὸ καταλαβαίνω καὶ ἐγὼ, μπορεῖ νὰ μᾶς ἀπαντήση, ὅτι ἀπὸ ὥρα πολλὴ ντρέπεστε νὰ πῆτε γι' αὐτὲς τίς εὐχαριστήσεις πὼς εἶναι ἄμορφες, γιὰτί ὁ κόσμος ἔχει ἄλλη γνώμη. Ὅμως ἐγὼ δὲν σᾶς ρώτησα τί πιστεύει ὁ πολὺς κόσμος πὼς εἶναι ἄμορφο, ἀλλὰ τί εἶναι. - Θὰ τοῦ ποῦμε λοιπόν, φαντάζομαι, αὐτὸ πού βάλουμε γιὰ βάση, ὅτι ἐμεῖς τουλάχιστο λέμε πὼς ἄμορφο εἶναι τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ εὐχάριστου πού μᾶς χαρίζει ἡ ὄραση καὶ ἡ ἀκοή. Σοῦ κάνει ὁ λόγος αὐτός, Ἰππία; ἢ ἔχουμε καὶ τίποτε ἄλλο νὰ ποῦμε;

ΙΠ. Ὑστερα ἀπὸ ὅσα εἰπώθησαν εἴμαστε ἀναγκασμένοι νὰ ποῦμε αὐτὰ καὶ τίποτε ἄλλο.

ΣΩ. Ὅμορφα τὰ λέτε, θὰ πῆ· ὥστε ἂν ἡ εὐχαρίστηση πού μᾶς δίνεται μὲ τὴν ὄραση καὶ μὲ τὴν ἀκοή εἶναι ἄμορφο, εἶναι

φανερὸ πὼς ὄσα ἀπὸ τὰ εὐχάριστα τυχαίνει νὰ μὴν ἀνήκουν ἐκεῖ δὲν θὰ ἦταν ὁμορφα. Νὰ τὸ παραδεχτοῦμε;

III. Ναί.

ΣΩ. Μήπως τότε, θὰ πῆ, αὐτὸ ποὺ εἶναι μὲ τὴν ὄραση εὐχάριστο εἶναι εὐχάριστο μὲ τὴν ὄραση καὶ μὲ τὴν ἀκοή; Ἡ, αὐτὸ ποὺ εἶναι εὐχάριστο μὲ τὴν ἀκοή εἶναι εὐχάριστο μὲ τὴν ἀκοή καὶ μὲ τὴν ὄραση; – Κάθε ἄλλο, θὰ τοῦ ποῦμε! Αὐτὸ ποὺ εἶναι μὲ τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο εὐχάριστο δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ μὲ τὰ δύο. Γιατὶ αὐτὸ μᾶς φαίνεται πὼς θέλεις νὰ πῆς. Ἐκεῖνο ποὺ ἐμεῖς λέγαμε εἶναι ὅτι καὶ τὸ καθένα ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ εὐχάριστα θὰ ἦταν ὁμορφο καθαυτὸ καὶ τὰ δύο μαζί. – Ἔτσι δὲν θὰ τοῦ ἀποκριθοῦμε;

III. Βεβαίωτατα.

ΣΩ. Τάχα, θὰ πῆ, ἓνα εὐχάριστο ὁποιοδήποτε ξεχωρίζει ἀπὸ ἄλλο εὐχάριστο ὁποιοδήποτε σὲ τοῦτο, ὅτι εἶναι εὐχάριστο; Δὲν ρωτῶ ἂν μία εὐχαρίστηση εἶναι μεγαλύτερη ἢ μικρότερη, ἢ ἂν σὲ περισσότερο ἢ λιγότερο βαθμὸν ἐκεῖνο ποὺ ρωτῶ εἶναι ἂν ξεχωρίζῃ σ' αὐτὸ ἀκριβῶς, ὅτι ἀπὸ τίς εὐχαριστήσεις ἢ μία εἶναι εὐχαρίστηση, ἢ ἄλλη δὲν εἶναι εὐχαρίστηση. – Ἐμεῖς βέβαια δὲν πιστεύουμε πὼς ξεχωρίζει. Ἔτσι δὲν εἶναι;

III. Δὲν τὸ πιστεύουμε, βέβαια.

ΣΩ. Ὄστε, θὰ πῆ, γιὰ κάποιον ἄλλο λόγο καὶ ὄχι γιατί εἶναι εὐχαριστήσεις προτιμήσατε τοῦτες τίς εὐχαριστήσεις ἀπὸ τίς ἄλλες εὐχαριστήσεις. Εἶδατε δηλαδὴ καὶ στίς δύο κάτι τέτοιο, ὅτι δηλαδὴ ἔχουν κάτι ποὺ τίς ξεχωρίζει ἀπὸ τίς ἄλλες, καὶ σ' αὐτὸ στηρίζετε καὶ λέτε γι' αὐτὲς πὼς εἶναι ὁμορφες. Ἔτσι δὲν εἶναι; Γιατί ἢ εὐχαρίστηση μὲ τὴν ὄραση δὲν εἶναι βέβαια γιὰ τοῦτον τὸ λόγο ὁμορφη, ὅτι γίνεται μὲ τὴν ὄραση· γιατί ἂν τοῦτο ἦταν τὸ αἶτιο ποὺ εἶναι ὁμορφη, δὲν θὰ ἦταν ποτὲ ὁμορφη ἢ ἄλλη, αὐτὴ ποὺ γίνεται μὲ τὴν ἀκοή· γιατί δὲν εἶναι εὐχαρίστηση ποὺ γίνεται μὲ τὴν ὄραση. – Ἀλήθεια λές, θὰ ποῦμε – ἢ ὄχι;

III. Ἔτσι βέβαια θὰ ποῦμε.

ΣΩ. Οὔτε πάλι βέβαια ἢ εὐχαρίστηση μὲ τὴν ἀκοή λαχναίνει νὰ εἶναι γιὰ τοῦτον τὸ λόγο ὁμορφη, ὅτι γίνεται μὲ τὴν ἀκοή. Γιατί τότε ἢ εὐχαρίστηση μὲ τὴν ὄραση δὲν μποροῦσε ποτὲ νὰ εἶναι ὁμορφη· γιατί δὲν εἶναι εὐχαρίστηση ποὺ γίνεται μὲ τὴν ἀκοή. –

Δὲν θὰ ποῦμε, Ἰππία, πὼς ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς μιλεῖ σωστά, ὅταν μιλήῃ ἔτσι;

III. Σωστά.

ΣΩ. Καὶ ὅμως εἶναι καὶ οἱ δύο ὁμορφες, ὅπως λέτε. – Ἀλήθεια, ἔτσι δὲν λέμε;

III. Τὸ λέμε.

ΣΩ. Ἐχουν λοιπὸν κάτι ποὺ εἶναι ἴδιο καὶ τίς κάνει νὰ εἶναι ὁμορφες, τοῦτο τὸ κοινὸ, ποὺ ὑπάρχει καὶ στίς δύο μαζὶ καὶ στὴν καθεμιὰ χωριστά· ἀλλιῶς δὲν θὰ ἦταν καὶ οἱ δύο μαζὶ ὁμορφες καὶ ἢ καθεμιὰ χωριστά. Ἀποκρίσου σὲ μένα, σὰν νὰ ἀποκρινόσουν σὲ κεῖνον.

III. Ἀποκρίνομαι καὶ εἶμαι τῆς γνώμης πὼς τὰ πράγματα ἔχουν ὅπως τὰ λές.

ΣΩ. Ἄν τώρα οἱ δύο αὐτὲς εὐχαριστήσεις ἔχουν πάθει κάτι κοινὸ, ποὺ δὲν τὸ ἔχει ὅμως πάθει ἢ καθεμιὰ χωριστά, δὲν θὰ ἦταν βέβαια τὸ πάθημα αὐτὸ ποὺ τίς κάνει ὁμορφες.

III. Καὶ πῶς θὰ μποροῦσε νὰ γίνῃ αὐτὸ τὸ πράγμα, Σωκράτη; Καμία ἀπὸ τίς δύο νὰ μὴν ἔχη πάθει τίποτε ἀπὸ ὅσα ὑπάρχουν, ὅτιδήποτε καὶ νὰ εἶναι αὐτό, καὶ ἔπειτα τὸ πάθημα αὐτό, ποὺ καμία ἀπὸ τίς δύο δὲν τὸ ἔχει πάθει, νὰ τὸ ἔχουν πάθει καὶ οἱ δύο;

ΣΩ. Δὲν πιστεύεις πὼς μπορεῖ νὰ γίνῃ αὐτό;

III. Μὰ τότε δὲν θὰ ἤξερα τί μοῦ γίνεται οὔτε γιὰ τὴ φύση τῶν πραγμάτων αὐτῶν οὔτε γιὰ τίς λέξεις ποὺ χρησιμοποιοῦμε σ' αὐτὰ ποὺ τώρα λέμε.

ΣΩ. Ὅμορφα ποὺ τὰ λές, Ἰππία! Ἐγὼ ὅμως πάω νὰ πιστέψω πὼς βλέπω κάτι ποὺ εἶναι ἔτσι ὅπως κατὰ τὴ δική σου γνώμη δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι, ἄλλο ζήτημα ἂν στὴν πραγματικότητα δὲν βλέπω τίποτα.

III. Μὴν πᾶς νὰ πιστέψης, Σωκράτη! Γιατί εἶναι σίγουρο πὼς βλέπεις στραβά.

ΣΩ. Καὶ ὅμως πολλὰ τέτοια πράγματα ξεπροβάλλουν στὴν ψυχὴ μου, μὰ δὲν τὰ πιστεύω, γιατί σὺ δὲν τὰ βάζεις στὸ νοῦ σου, ἓνας ἄνθρωπος ποὺ μὲ τὴ σοφία του ἔβγαλε τὰ περισσότερα χρήματα ἀπὸ τοὺς τωρινούς, καὶ εἶναι σὲ μένα ποὺ ξεπροβάλλουν, ἓναν ἄνθρωπο ποὺ δὲν ἔβγαλα ποτὲ οὔτε τὸ παραμικρό. Ἀναρω-

τιέμαι μόνο, αγαπητέ μου, μήπως παίζεις μαζί μου και με ξεγελάς θεληματικά; τόσο δυνατά και τόσο πολλά είναι αυτά που ξεπροβάλλουν μέσα μου!

ΙΙΙ. Κανένας, Σωκράτη, δεν θα το μάθη καλύτερα από σένα, αν παίζω ή όχι, από την ώρα που θα καταπιαστής να μου πής αυτά που ξεπροβάλλουν μέσα σου· γιατί θα γίνη φανερό πώς δεν λές τίποτα· αποκλείεται, ό,τι μήτε εγώ έχω πάθει μήτε σύ, να βρῆς πώς το έχουμε πάθει και οι δύο μαζί εμεῖς.

ΣΩ. Πώς το λές αυτό, Ἰππία; Μπορεῖ βέβαια να λές κάτι και να εἶμαι εγώ που δεν το καταλαβαίνω. Ἀκουσέ με όμως πιδ καθαρά τί εἶναι εκείνο που θέλω να πῶ: Ἐμένα μου φαίνεται πώς αυτό που εγώ μήτε ἔπαθα και έχω μήτε εἶμαι, μήτε και σύ, αυτό μπορεῖ να το έχουμε πάθει και οι δύο μαζί· ἄλλα πάλι, που και οι δύο μαζί τὰ πάθαμε και τὰ έχουμε, κανένας από τους δύο μας να μην τὰ ἔχη.

ΙΙΙ. Τώρα πάλι, Σωκράτη, μοιάζεις με ἄνθρωπο που δίνει ἑξωφρενικές ἀπαντήσεις, ἀκόμα χειρότερες από αυτές που ἔδωσες λίγο πιδ πρίν. Κοίταξε! Ἄν και οι δύο εἴμαστε δίκαιοι, δεν θα ἦταν και ὁ καθένας μας χωριστά; Ἡ ἂν ὁ καθένας μας χωριστά εἶναι ἄδικος, δεν θα εἴμαστε και οι δύο; Και ἂν εἴμαστε γεροί, δεν θα ἦταν και ὁ καθένας μας χωριστά; Ἡ ἂν ὁ καθένας μας χωριστά εἶχε ἀρρωστήσει ἢ πληγωθῆ ἢ δαρθῆ ἢ πάθει ὅτιδήποτε ἄλλο, τοῦτο δεν θα το εἴχαμε πάθει και οι δύο μας; Και ἀκόμα, ἂν και οι δύο λάχαινε να εἴμαστε, ἄς ποῦμε, μαλαματένιοι ἢ ἀσημένιοι ἢ φιλντισένιοι ἢ, ἂν θέλης, από ἀρχοντική γενιά ἢ σοφοὶ ἢ τιμημένοι, ἢ γέροι ἢ νέοι, ἢ ὅ,τι ἄλλο θέλεις από αυτά που τυχαίνουν στους ἀνθρώπους, τάχα δεν εἶναι ἀνάγκη ἀπόλυτη και καθένας από μᾶς να ἔχη τὸ πράγμα αυτό;

ΣΩ. Τὸ δίχως ἄλλο, πιστεύω.

ΙΙΙ. Σὺ όμως, Σωκράτη, δεν ἐξετάζεις τὰ πράγματα ὡς συνολα, οὔτε εκείνοι που συνηθίζεις να συζητῆς μαζί τους, μόνο τὰ δοκιμάζετε¹ ἀπομονώνοντας τὸ ἄμορφο και κατακομματιάζοντας

1. Κατὰ λέξη: τὰ χτυπάτε (κρούετε). Ἡ μεταφορὰ από τὰ ἀγγεῖα που τὰ χτυποῦν με τὸ δάχτυλο, γιὰ νὰ ἰδοῦν ἂν εἶναι γερά.

ένα ένα από τὰ ὄντα με τὰ λόγια σας. Γι' αὐτὸν τὸ λόγο σᾶς ξεφεύγουν οι πολὺ μεγάλες και ἀδιάσπαστες ἐνότητες τῆς οὐσίας¹. Και τώρα τόσο λίγο ἔχεις καταλάβει, ὥστε φαντάζεσαι πὼς ὑπάρχει κάτι, εἴτε πάθημα εἴτε οὐσία², που να βρίσκεται στὰ δύο μαζί πράγματα, ὅχι ὅμως και στὸ καθένα χωριστά· ἢ, ἀντίθετα, στὸ καθένα από τὰ δύο, ὅχι ὅμως και στὰ δύο μαζί. Τόσο ἀσυλλόγιστοι και ἄμυαλοι και ἀπλοῖκοι και ἀνόητοι δείχνετε!

ΣΩ. Μιὰ φορά, ἔτσι εἴμαστε φτιαγμένοι, Ἰππία· ὅχι ὅπως θέλει κανείς – αὐτὴν τὴν παροιμία τὴ λένε κάθε τόσο οι ἄνθρωποι – ἄλλα ὅπως μπορεῖ. Πάλι καλά που ἐσὺ με τίς νοθεσίες σου μᾶς ὠφελεῖς ἀδιάκοπα. Ἀφοῦ και τώρα, πρίν ἀκούσουμε τίς νοθεσίες σου αυτές, πόσο ἀπλοῖκοι δείχναμε θέλεις να σοῦ τὸ φανερώσω ἀκόμα πιδ καθαρά λέγοντάς σου τί σκεφτόμαστε γιὰ τὰ πράγματα αυτά; Ἡ να μὴν τὸ πῶ;

ΙΙΙ. Αὐτὰ που θὰ πῆς, Σωκράτη, θὰ τὰ πῆς σὲ ἄνθρωπο που τὰ ξέρει· γιατί αὐτοὺς που συζητοῦν τοὺς ξέρω ἕναν ἕναν, τί λογῆς ἄνθρωποι εἶναι. Ἄν ὅμως προτιμᾶς, λέγε!

ΣΩ. Και βέβαια τὸ προτιμῶ! Γιατί εμεῖς, ἀκριβέ μου φίλε, προτοῦ μᾶς τὰ πῆς αὐτά, ἤμασταν τόσο ἀστόχαστοι, ὥστε εἴχαμε τὴ γνώμη γιὰ μένα και γιὰ σένα ὅτι ὁ καθένας από μᾶς εἶναι ἕνας, και πὼς αὐτὸ που εἶναι ὁ καθένας από μᾶς δεν εἴμαστε και οι δύο μαζί· γιατί δεν εἴμαστε ἕνας παρὰ δύο. Τόση ἀφέλεια εἴχαμε! Τώρα όμως, ὕστερα από τὸ μάθημά σου, ἔχουμε ἀλλάξει γνώμη και ξέρουμε πὼς ἂν οι δύο μαζί εἴμαστε δύο, ἀναγκαστικά και ὁ καθένας μας θὰ εἶναι δύο· και ἂν ὁ καθένας μας εἶναι ἕνας, ἀναγκαστικά και οι δύο μαζί θὰ εἴμαστε ἕνας· γιατί σύμφωνα με τὴ

1. Μεγάλα ἡμᾶς λανθάνει και διηνεκῆ σώματα τῆς οὐσίας πεφνηκότα (πρβ. 301 e διηνεκεῖ λόγῳ τῆς οὐσίας). Ἐνα από τὰ πιδ δύσκολα χωρία τοῦ διαλόγου. Ὁ Friedländer (*Platon* ²2, 293 ὑποσ. 16) πιστεύει ὅτι με τὸ σώματα ὁ Ἰππίας ἐνοεῖ τὰ χεροπιαστὰ ἀντικείμενα, ὅπως ἡ ἄμορφη κοπέλα ἢ τὸ χρυσάφι. Ἄλλοι ἀναρωτιοῦνται μήπως ἡ φρ. διηνεκῆ σώματα εἶναι παρμένη από κάποιο ἔργο τοῦ σοφιστῆ.

2. Ἀναφορὰ στὰ παραδείγματα που ἔδωσε πιδ πάνω (301 a). Ἀπὸ αὐτά, τὰ πρῶτα ἀναφέρονται στὴν οὐσία, στὸ τί εἶναι κανείς (δίκαιος, ἄδικος, γερός), τὰ δεύτερα στὸ τί παθαίνει κανείς (ἀρρωσταίνει, πληγώνεται, δέρνεται κτλ.).

γνώμη τοῦ Ἴππία δὲν μπορεῖ ἐξαιτίας τοῦ ἀδιάσπαστου λόγου τῆς οὐσίας νὰ γίνη ἀλλιῶς, παρὰ ὅ,τι εἶναι καὶ τὰ δύο μαζὶ, αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι καὶ τὸ καθένα, καὶ ὅ,τι τὸ καθένα, νὰ εἶναι καὶ τὰ δύο. Ἐμένα πού με βλέπεις ἐδῶ νὰ κάθωμαι με ἔχεις πείσει. Πιὸ πρὶν ὁμως, Ἴππία, θύμισέ μου το πάλι: Ἐγὼ καὶ σὺ εἴμαστε ἕνας, καὶ σὺ εἶσαι δύο, καὶ ἐγὼ δύο;

ΙΠ. Τί εἶναι αὐτὰ πού λές, Σωκράτη!

ΣΩ. Αὐτὸ πού λέω! Φοβοῦμαι πῶς σὺ με τὰ λόγια σου δείχνεις καθαρὰ πῶς μοῦ θυμώνεις, ὅταν πιστεύης πῶς λές κάτι σωστό. Ὡστόσο πές μου ἀκόμα: Καθένας ἀπὸ μᾶς δὲν εἶναι ἕνας καὶ δὲν ἔχει πάθει τοῦτο, νὰ εἶναι ἕνας;

ΙΠ. Καὶ βέβαια!

ΣΩ. Ἄν ἕνας, θὰ ἦταν τότε καὶ μονὸς ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς· ἢ μήπως δὲν θεωρεῖς τὸ ἕνα μονό;

ΙΠ. Τὸ δίχως ἄλλο!

ΣΩ. Τάχα τότε καὶ οἱ δύο μαζὶ εἴμαστε μονοί, τὴν ὥρα πού εἴμαστε δύο;

ΙΠ. Αὐτὸ δὲν γίνεται, Σωκράτη!

ΣΩ. Μαζὶ καὶ οἱ δύο εἴμαστε ζυγοί. Ἔτσι δὲν εἶναι;

ΙΠ. Καὶ βέβαια!

ΣΩ. Μήπως τότε, μιὰ καὶ οἱ δύο εἴμαστε ζυγοί, γιὰ τὸ λόγο αὐτὸν καὶ καθένας ἀπὸ μᾶς χωριστὰ εἶναι ζυγός;

ΙΠ. Ὁχι βέβαια!

ΣΩ. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἀπόλυτη ἀνάγκη, ὅπως τώρα δὲ ἔλεγες, ὅ,τι εἴμαστε καὶ οἱ δύο νὰ εἶναι καὶ ὁ καθένας μας χωριστὰ, καὶ ὅ,τι ὁ καθένας μας χωριστὰ νὰ εἴμαστε καὶ οἱ δύο.

ΙΠ. Στὰ πράγματα αὐτὰ δὲν εἶναι, σὲ κεῖνα ὁμως πού ἔλεγα πιὸ πρὶν εἶναι!

ΣΩ. Μοῦ φτάνουν αὐτὰ, Ἴππία! Γιατὶ καὶ με αὐτὰ μποροῦμε νὰ εἴμαστε ἱκανοποιημένοι, τῆ στιγμῆ πού φανερώθηκε πῶς ἄλλα εἶναι ἔτσι καὶ ἄλλα δὲν εἶναι ἔτσι. Γιατὶ καὶ ἐγὼ ἔλεγα, ἂν θυμᾶσαι ποῦθε ξεκίνησε ὁ λόγος αὐτός, ὅτι ἡ εὐχαρίστηση πού γίνεται με τὴν ὄραση καὶ ἡ εὐχαρίστηση πού γίνεται με τὴν ἀκοή δὲν εἶναι ὁμορφες ἀπὸ αὐτὸ πού λαχαίνει ἡ καθεμία τους νὰ τὸ ἔχη πάθει, ὅχι ὁμως καὶ οἱ δύο μαζὶ, οὔτε νὰ τὸ ἔχουν πάθει καὶ οἱ δύο μαζὶ,

ὅχι ὁμως καὶ ἡ καθεμία χωριστὰ, παρὰ ἀπὸ ἐκεῖνο πού παθαίνουν καὶ οἱ δύο μαζὶ καὶ ἡ καθεμία χωριστὰ· γιατί εἶχες συμφωνήσει πῶς καὶ οἱ δύο μαζὶ εἶναι ὁμορφες καὶ ἡ καθεμία χωριστὰ. Γι' αὐτὸ θαρροῦσα ὅτι με τὴν οὐσία πού παρακολουθεῖ καὶ τὰ δύο, ἂν βέβαια καὶ τὰ δύο εἶναι ὁμορφα, με τουτῆ πρέπει αὐτὰ νὰ εἶναι ὁμορφα, ὅχι ὁμως με ἐκεῖνη πού λείπει στὸ ἕνα ἀπὸ τὰ δύο. Καὶ τώρα ἀκόμα τὸ ἴδιο πιστεύω. Πές μου ὁμως, σὰν νὰ ξεκινοῦμε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ πάλι: Ἡ εὐχαρίστηση πού γίνεται με τὴν ὄραση καὶ ἡ εὐχαρίστηση πού γίνεται με τὴν ἀκοή, ἂν εἶναι καὶ οἱ δύο μαζὶ καὶ ἡ καθεμία χωριστὰ ὁμορφες, τάχα ἐκεῖνο πού τις κάνει ὁμορφες δὲν παρακολουθεῖ καὶ τις δύο αὐτὲς μαζὶ καὶ τὴν καθεμία χωριστὰ;

ΙΠ. Καὶ βέβαια.

ΣΩ. Τάχα, ἐπειδὴ καὶ ἡ καθεμία χωριστὰ εἶναι εὐχαρίστηση καὶ οἱ δύο μαζὶ, γιὰ τοῦτο εἶναι καὶ ὁμορφες; Γιὰ τὸν ἴδιον ὁμως λόγο καὶ οἱ ἄλλες ὄλες δὲν θὰ ἦταν λιγότερο ἀπὸ αὐτὲς ὁμορφες. ἢ ὅχι; Γιατὶ καὶ αὐτὲς φανερώθηκαν πῶς δὲν εἶναι καθόλου λιγότερο εὐχαριστήσιες ἀπὸ τοῦτες, ἂν τὸ θυμᾶσαι.

ΙΠ. Τὸ θυμᾶμαι.

ΣΩ. Γιατὶ αὐτὲς ὁμως γίνονται με τὴν ὄραση καὶ με τὴν ἀκοή, γιὰ τοῦτο εἶπαμε πῶς εἶναι ὁμορφες.

ΙΠ. Ναί, ἔτσι εἶπαμε.

ΣΩ. Κοίταξε λοιπὸν ἂν μιλῶ σωστά: Ὅσο ἐγὼ θυμᾶμαι, λέγαμε πῶς ὁμορφο εἶναι τοῦτο, τὸ εὐχάριστο - ὅχι κάθε εὐχάριστο, μόνο αὐτὸ πού γίνεται με τὴν ὄραση καὶ με τὴν ἀκοή.

ΙΠ. Σωστά.

ΣΩ. Λοιπὸν αὐτὸ τὸ πάθημα ἀκολουθεῖ καὶ τις δύο μαζὶ, ὅχι ὁμως καὶ τὴν καθεμία χωριστὰ. Ἔτσι δὲν εἶναι; Γιατὶ, αὐτὸ πού λέγαμε πιὸ πρὶν, τὸ καθένα χωριστὰ ἀπὸ αὐτὰ δὲν γίνεται ἀπὸ τὰ δύο μαζὶ, μόνο τὰ δύο μαζὶ γίνονται ἀπὸ τὰ δύο μαζὶ, ὅχι ὁμως τὸ καθένα χωριστὰ. Ἔτσι δὲν εἶναι;

ΙΠ. Ἔτσι.

ΣΩ. Ὡστε τὸ καθένα ἀπὸ αὐτὰ χωριστὰ δὲν εἶναι ὁμορφο ἐξαιτίας αὐτοῦ πού δὲν ἀκολουθεῖ τὸ καθένα χωριστὰ· γιατί ὅ,τι ἀνήκει καὶ στὰ δύο μαζὶ δὲν ἀκολουθεῖ τὸ καθένα χωριστὰ. Σύμφωνα

λοιπόν με αυτά που βάλουμε για βάση έχουμε το δικαίωμα να ποῦμε για τὰ δύο μαζί πὼς εἶναι ἕμορφα, γιὰ τὸ καθένα ἕμως χωριστὰ δὲν ἔχουμε τὸ δικαίωμα. Ἡ πὼς ἀλλιῶς νὰ ποῦμε; Δὲν εἴμαστε ἀναγκασμένοι νὰ τὸ ποῦμε ἔτσι;

ΙΠ. Ἔτσι φαίνεται.

ΣΩ. Νὰ ποῦμε λοιπόν πὼς καὶ τὰ δύο μαζί εἶναι ἕμορφα, γιὰ τὸ καθένα ἕμως χωριστὰ νὰ μὴν τὸ ποῦμε;

ΙΠ. Καὶ τί μᾶς ἐμποδίζει σ' αὐτό;

ΣΩ. Τοῦτο, καλέ μου μοῦ φαίνεται πὼς μᾶς ἐμποδίζει, ὅτι μερικὰ παθήματα γίνονται στὸ ἓνα καὶ στὸ ἄλλο πράγμα ἔτσι: ἂν δηλαδὴ γίνονται καὶ στὰ δύο μαζί, νὰ γίνονται καὶ στὸ καθένα χωριστὰ· καὶ ἂν στὸ καθένα χωριστὰ, νὰ γίνονται καὶ στὰ δύο μαζί – ὅλα ὅσα σὺ ἀράδιασες¹. Ἔτσι δὲν εἶναι;

ΙΠ. Ναί.

ΣΩ. Ὅσα ἕμως ἐγὼ ἀράδιασα, ὄχι. Καὶ σ' αὐτὰ ἕμως βρήκαμε αὐτὲς τὶς ἔννοιες: 'τὸ καθένα χωριστὰ' καὶ 'τὰ δύο μαζί'. Ἔτσι δὲν εἶναι;

ΙΠ. Ἔτσι.

ΣΩ. Σὲ ποῖο ἀπὸ τὰ δύο πιστεύεις, Ἰππία, πὼς ἀνήκει τὸ ἕμορφο; Σ' αὐτὰ πού σὺ ἔλεγες; Ἄν ἐγὼ εἶμαι δυνατὸς καὶ σὺ, τότε καὶ οἱ δύο μαζί· καὶ ἂν ἐγὼ δίκαιος καὶ σὺ, τότε καὶ οἱ δύο μαζί· καὶ ἂν καὶ οἱ δύο, τότε καὶ ὁ καθένας μας χωριστὰ. Ἔτσι καὶ ἂν ἐγὼ εἶμαι ἕμορφος καὶ σὺ, τότε καὶ οἱ δύο μαζί· καὶ ἂν καὶ οἱ δύο μαζί, τότε καὶ ὁ καθένας μας χωριστὰ. Ἔτσι; Ἡ μήπως τίποτε δὲν μᾶς ἐμποδίζει νὰ ποῦμε² – ὅπως γιὰ μερικὰ πράγματα, πού καὶ τὰ δύο μαζί εἶναι ζυγά, χωριστὰ ἕμως τὸ καθένα μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλοτε μονὸ καὶ ἄλλοτε ζυγὸ· ἀκόμα, κάθε ἀριθμὸς χωριστὰ νὰ εἶναι ἀσύμμετρος, καὶ οἱ δύο ἕμως μαζί ἄλλοτε νὰ εἶναι σύμμετροι καὶ ἄλλοτε ἀσύμμετροι, καὶ ἄλλα ἀμέτρητα παρόμοια, αὐτὰ πού καὶ ἐγὼ εἶπα πὼς ξεπροβάλλουν μέσα μου³. Σὲ ποῖο ἀπὸ τὰ δύο βάζεις τὸ ἕμορφο; Ἡ μήπως ὅ,τι πιστεύω ἐγὼ

1. Πρβ. 301 a.

2. Συμπλήρωσε: ὅτι μπορεῖ νὰ εἶναι δυὸ πράγματα μαζί ἕμορφα, ὄχι ἕμως καὶ τὸ καθένα χωριστὰ.

3. Πρβ. 300 c.

γι' αὐτό, τὸ πιστεύεις καὶ σὺ; Γιατὶ μοῦ φαίνεται πὼς εἶναι μεγάλος παραλογισμὸς καὶ οἱ δύο νὰ εἴμαστε ἕμορφοι, ὄχι ἕμως καὶ καθένας μας χωριστὰ· ἢ καθένας μας χωριστὰ, ὄχι ἕμως καὶ οἱ δύο μαζί – ἢ ὅτιδήποτε ἄλλο παρόμοιο. Αὐτὸ προτιμᾶς, ὅπως ἐγὼ, ἢ τὸ ἄλλο;

ΙΠ. Ἐγὼ βέβαια αὐτό, Σωκράτη.

ΣΩ. Καὶ καλὰ κάνεις, Ἰππία· γιατί ἔτσι γλιτώνουμε καὶ ἀπὸ περισσότερη ἀναζήτηση· γιατί ἂν τὸ ἕμορφο ἀνήκει σ' αὐτὴ τὴν ομάδα, ἀποκλείεται πιά ἡ εὐχαρίστηση πού γίνεται με τὴν ὄραση καὶ με τὴν ἀκοή νὰ εἶναι ἕμορφη· γιατί αὐτὸ πού γίνεται με τὴν ὄραση καὶ με τὴν ἀκοή τὰ κάνει ἕμορφα ὅταν εἶναι μαζί· ὅταν εἶναι χωριστὰ, ὄχι. Αὐτὸ ἕμως ἦταν ἀδύνατο, ὅπως συμφωνήσαμε καὶ ἐγὼ καὶ σὺ, Ἰππία.

ΙΠ. Ἀλήθεια, συμφωνήσαμε.

ΣΩ. Ὅστε εἶναι ἀδύνατο ἡ εὐχαρίστηση με τὴν ὄραση καὶ με τὴν ἀκοή νὰ εἶναι ἕμορφο, ἐπειδὴ, ἂν γίνῃ ἕμορφο, δίνει κάτι ἀπὸ αὐτὰ πού εἶναι ἀδύνατο νὰ ὑπάρχουν.

ΙΠ. Ἔτσι εἶναι.

Ὅγδοος ΣΩ. Λέγετε λοιπόν πάλι, θὰ πῆ, ἀπὸ τὴν ἀρχή, μιὰ ὀρισμὸς. καὶ σ' αὐτὸ πέσατε ἔξω: Τί λέτε πὼς εἶναι τὸ ἕμορφο πού βρίσκεται στίς δύο αὐτὲς εὐχαριστήσεις μαζί καὶ πού γι' αὐτὸ τὶς τιμῆσατε πιὸ πολὺ ἀπὸ τὶς ἄλλες καὶ τὶς εἶπατε ἕμορφες; Ἐγὼ νομίζω, Ἰππία, πὼς ἀναγκαστικά θὰ ποῦμε γι' αὐτὲς πὼς εἶναι οἱ πιὸ ἄβλαβες ἀπὸ τὶς εὐχαριστήσεις καὶ οἱ πιὸ καλές – καὶ οἱ δύο μαζί καὶ ἡ καθεμία χωριστὰ. Ἡ μήπως σὺ ἔχεις κάτι ἄλλο νὰ πῆς πού τὶς κάνει νὰ ξεχωρίζουν ἀπὸ τὶς ἄλλες;

ΙΠ. Ἐξάπαντος ὄχι! Πραγματικά εἶναι οἱ πιὸ καλές.

ΣΩ. Τοῦτο λοιπόν, θὰ πῆ, λέτε πὼς εἶναι τὸ ἕμορφο, ἢ ὠφέλιμη εὐχαρίστηση; Ἔτσι μοιάζει, θὰ πῶ ἐγὼ. Καὶ σὺ;

ΙΠ. Καὶ ἐγὼ.

ΣΩ. Ὅστε τὸ ὠφέλιμο, θὰ πῆ, εἶναι ἐκεῖνο πού κάνει τὸ καλὸ· ἐκεῖνο ἕμως πού κάνει καὶ ἐκεῖνο πού γίνεται φάνηκαν πρὶν ἀπὸ λίγο πὼς εἶναι πράγματα διαφορετικά, καὶ ἔτσι ἡ συζήτησή μας γύρισε στὴν προηγούμενη συζήτηση. Ἡ ὄχι; Γιατὶ οὔτε τὸ

καλό θὰ μπορούσε νὰ εἶναι ἄμορφο οὔτε τὸ ἄμορφο καλό, ἂν βέβαια τὸ καθένα τους εἶναι κάτι ἄλλο. – Τὸ δίχως ἄλλο ἔτσι εἶναι, θὰ ποῦμε, Ἰππία, ἂν ἔχουμε μυαλό· γιατί δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μὴ συμφωνήσουμε μὲ ὅποιον μιλεῖ σωστά.

Ἐπίλογος. III. Μὰ τέλος πάντων, Σωκράτη, τί φαντάζεσαι πὼς εἶναι ὅλα μαζί αὐτὰ πού λέμε; Θρύμματα καὶ τρίμματα λόγων, ὅπως τώρα δὲ ἔλεγα, καμωμένα κομματάκια κομματάκια. Ἐκεῖνο ὅμως πού καὶ ἄμορφο εἶναι καὶ πολὺ ἀξίζει εἶναι νὰ μπορῆ κανεὶς νὰ ἐτοιμάσῃ ἕναν καλὸ καὶ ἄμορφο λόγο μπροστὰ στὸ δικαστήριο ἢ στὸ βουλευτήριο ἢ μπροστὰ σὲ καμιὰν ἄλλη ἐξουσία, ὅπου ἔχει νὰ μιλήσῃ, καὶ νὰ πείσῃ, καὶ ἔπειτα νὰ φύγῃ παίρνοντας μαζί του βραβεῖα – ὄχι τὰ πιὸ μικρά, μόνο τὰ πιὸ μεγάλα: Τῆς σωτηρίας καὶ τῆς δικῆς του καὶ τῆς περιουσίας του καὶ τῶν φίλων του. Ἀπὸ αὐτὰ πρέπει κανεὶς νὰ πιαστῆ γερὰ, καὶ τοῦτες τίς μικρολογίες νὰ τίς παρατήσῃ μιὰ γιὰ πάντα· ἄλλιῶς θὰ φανῆ πὼς εἶναι ἕνας πολὺ ἀνόητος ἄνθρωπος, πού καταπιάνεται μὲ φλυαρίες καὶ μωρολογίες, καλῶρα σὰν ἐμᾶς τώρα.

ΣΩ. Καλέ μου Ἰππία, σὺ βέβαια εἶσαι νὰ σὲ μακαρίζῃ κανεὶς, πού ξέρεις μὲ τί πρέπει νὰ καταπιάνεται ἕνας ἄνθρωπος, καὶ ἔχεις καὶ ὁ ἴδιος καταπιαστῆ μὲ τρόπο πού νὰ ἱκανοποιῆ, ὅπως λές. Ἐμένα ὅμως μὲ κρατεῖ, ὅπως φαίνεται, μιὰ μοίρα ἀπὸ θεοῦ, νὰ παραδέρνω καὶ νὰ μὴ βρίσκω ποτὲ δρόμο, καὶ ὅταν προβάλλω τὸ ἀπροχώρητο πού βρίσκομαι μιλώντας σὲ σᾶς τοὺς σοφοὺς, νὰ μὲ ἀποπαίρνετε, μὲ τὸ προβάλλω. Μοῦ λέτε δηλαδὴ, αὐτὰ πού καὶ τώρα σὺ μοῦ λές, ὅτι καταγίνομαι μὲ πράγματα ἀνωφέλευτα καὶ ἀσήμαντα καὶ πού δὲν ἀξίζουν τίποτα. Ὅταν ὅμως πάλι πάω μὲ τῆς δικῆς σας γνώμης καὶ ἀρχίσω νὰ λέω αὐτὰ πού καὶ σεῖς λέτε, ὅτι δηλαδὴ ἐκεῖνο πού ἀξίζει πάνω ἀπὸ ὅλα εἶναι νὰ μπορῆ κανεὶς νὰ ἐτοιμάσῃ ἕναν καλὸ καὶ ἄμορφο λόγο καὶ νὰ τὰ βγάξῃ πέρα μπροστὰ στὸ δικαστήριο ἢ σὲ καμιὰν ἄλλη συγκέντρωση, τότε καὶ τί κακὸ δὲν ἀκούω ἀπὸ ἄλλους μερικοὺς ἐδῶ καὶ ἀπὸ τοῦτον τὸν ἄνθρωπο, πού μὲ βάζει μπροστὰ κάθε στιγμῆ· ἔλαχε, βλέπεις, νὰ εἶναι πολὺ στενὸς συγγενῆς μου καὶ νὰ μένη στὸ ἴδιο μὲ μένα

σπίτι. Ὅταν λοιπὸν μῦθὸ στὸ σπίτι μου καὶ μὲ ἀκούσῃ νὰ λέω αὐτὰ τὰ πράγματα, μὲ ρωτᾷ ἂν δὲν ντρέπωμαι πού ξεθαρρεύομαι νὰ μιλῶ γιὰ τίς ἄμορφες ἀπασχολήσεις, τὴν ὥρα πού φάνηκε πὼς οὔτε καν γιὰ τὸ ἄμορφο ξέρω τί εἶναι αὐτὸ καθαυτό. Καὶ ὅμως, πὼς γίνεται νὰ ξέρῃς, λέει, γιὰ ἕνα λόγο ἂν ἐτοιμάσθηκε ἄμορφο ἢ ὄχι, εἴτε γιὰ μιὰ ἄλλη ὅποιαδήποτε πράξη, τὴν ὥρα πού ἀγνοεῖς τὸ ἄμορφο; Καὶ τῆς στιγμῆ πού βρίσκεσαι σὲ τέτοια σύγχυση φαντάζεσαι πὼς εἶναι προτιμότερο γιὰ σένα νὰ ζῆς καὶ ὄχι πιὸ καλὰ νὰ ἔχῃς πεθάνει; – Εἶναι τῆς τύχης μου – αὐτὸ πού λέω – βαριά λόγια νὰ ἀκούω ἀπὸ σᾶς καὶ νὰ μὲ βάζετε μπροστὰ, βαριά καὶ ἀπὸ ἐκεῖνον. Ὡστόσο ἴσως εἶναι ἀνάγκη νὰ τὰ τραβῶ ὅλα αὐτὰ· γιατί ποιὸς ξέρει ἂν μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν δὲν ἔχω ὠφέλεια; Λοιπὸν ἐγὼ πιστεύω, Ἰππία, πὼς ἔχω ὠφεληθῆ ἀπὸ τὴν συναναστροφή μὲ σᾶς τοὺς δύο· γιατί πιστεύω πὼς ξέρω τί θέλει νὰ πῆ ἢ παροιμία πὼς τὰ ἄμορφα εἶναι δύσκολα.